

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 12.04.2016 № 7-2

ЗВІТ

**про результати аудиту ефективності використання коштів
державного бюджету, виділених на функціонування
всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів
професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної
реабілітації дітей-інвалідів**

Київ 2016

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА.....	3
ВСТУП.....	5
1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ВИДІЛЕНИХ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ, ДЕРЖАВНИХ, МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ІНВАЛІДІВ І ДЕРЖАВНИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ.....	6
2. ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ВИДІЛЕНИХ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ, ДЕРЖАВНИХ, МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ДЕРЖАВНИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ.....	10
3. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ВИДІЛЕНИХ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ, ДЕРЖАВНИХ, МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ДЕРЖАВНИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ	17
4. ОЦІНКА СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ВИДІЛЕНИХ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ, ДЕРЖАВНИХ, МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ДЕРЖАВНИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ ..	25
5. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ВИДІЛЕНИХ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ, ДЕРЖАВНИХ, МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ДЕРЖАВНИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ	35
5.1. Соціально-економічні наслідки використання коштів державного бюджету на функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів	35
5.2. Соціально-економічні наслідки використання коштів державного бюджету на функціонування державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів	39
ВИСНОВКИ	42
ПРОПОЗИЦІЇ	49

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аудиту:

Закон України „Про Рахункову палату” (статті 4, 7).

План роботи Рахункової палати на 2016 рік.

Мета аудиту: встановлення фактичного стану справ та надання оцінки щодо законності, своєчасності та повноти управлінських рішень, продуктивності, результативності, економності використання коштів, виділених з державного бюджету на забезпечення функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів; стану внутрішнього контролю.

Предмет аудиту:

- кошти спеціального фонду державного бюджету за КПКВК 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів» за 2015 рік в частині їх використання на забезпечення функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів (далі – реабілітаційні центри);

- розрахунки та обґрунтування потреби у коштах за КПКВК 2507030 в частині питань аудиту, бюджетний запит, помісячний розпис доходів спеціального фонду державного бюджету, річний розпис витрат та помісячний розпис доходів спеціального фонду, зведені кошториси та плани асигнувань, індивідуальні кошториси, паспорт бюджетної програми та звіт про його виконання;

- управлінські рішення Міністерства соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики), Фонду соціального захисту інвалідів (далі – Фонд) з питань організації планування, управління та використання коштів на забезпечення функціонування реабілітаційних центрів, нормативно-правові, розпорядчі та адміністративні акти, що регламентують питання аудиту;

- інформація про інвалідів та дітей-інвалідів, які потребують отримання реабілітаційних послуг, документи, що надаються інвалідами та дітьми-інвалідами для отримання реабілітаційних послуг в реабілітаційній установі, індивідуальні програми реабілітації інвалідів (далі – ІПР), індивідуальні плани реабілітації, договори, штатні розписи, документи щодо здійснення процедур закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти;

- відомості Централізованого банку даних з проблем інвалідності (далі – ЦБІ) з питань аудиту;

- дані бюджетної, фінансової, статистичної, оперативної звітності, бухгалтерських документів та інших документів в частині використання коштів державного бюджету за КПКВК 2507030 у 2015 році.

Об'єкти аудиту: Мінсоцполітики та Фонд як головний розпорядник бюджетних коштів та відповідальний виконавець бюджетної програми за КПКВК 2507030 у 2015 році, розпорядники нижчого рівня за КПКВК 2507030

міжрегіональний центр професійної реабілітації інвалідів «Поділля» (далі – центр «Поділля»), Вінницький центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів «Промінь» (далі – центр «Промінь»); Волинський центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів (м. Луцьк) (далі – Волинський центр); Всеукраїнський центр професійної реабілітації інвалідів (с. Лютіж Київської області) (далі – Всеукраїнський центр); Львівський міжрегіональний центр соціально-трудової, професійної та медичної реабілітації інвалідів (далі – Львівський центр); Державний комплекс соціальної реабілітації дітей-інвалідів (м. Миколаїв) (далі – Державний комплекс).

Критерії аудиту щодо:

- оцінки законності, своєчасності і повноти управлінських рішень з використання коштів державного бюджету за КПКВК 2507030: дотримання законодавства; законність, своєчасність і повнота прийняття об'єктами аудиту управлінських рішень при плануванні, розподілі, спрямуванні та використанні бюджетних коштів на забезпечення функціонування реабілітаційних центрів у 2015 році; рівень наповнення ЦБІ даними щодо інвалідів, які отримали реабілітаційні заходи у реабілітаційних центрах; стан внутрішнього контролю;

- продуктивності використання коштів за КПКВК 2507030 у частині питань, охоплених аудитом: співвідношення між обсягами видатків на функціонування реабілітаційного центру та обсягами видатків на проведення заходів з реабілітації інвалідів (дітей-інвалідів) за рахунок отриманих бюджетних коштів за КПКВК 2507030, порівняння планових потужностей реабілітаційних центрів з фактичним станом їх використання;

- результативності: кількість інвалідів, охоплених реабілітаційними послугами, працевлаштованих після проходження професійної реабілітації, кількість дітей-інвалідів, які отримали реабілітаційні послуги в центрах соціальної реабілітації, рівень професійного навчання інвалідів за професіями, що користуються попитом на ринку праці, у загальній чисельності інвалідів, які пройшли навчання в центрах професійної реабілітації;

- економності: обґрунтованість бюджетних призначень за КПКВК 2507030 на 2015 рік в частині видатків на функціонування реабілітаційних центрів, співвідношення середніх витрат на проведення реабілітації залежно від виду реабілітаційної установи, обґрунтованість обсягів і напрямів видатків на їх утримання; повнота та якість здійснених реабілітаційних заходів.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту: часові – 2015 рік; географічні – м. Київ – за місцем розташування Мінсоцполітики і Фонду, міста Вінниця, Луцьк, Львів, Миколаїв і с. Лютіж Київської області – за місцем розташування розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня.

Методи проведення аудиту: аналіз нормативно-правових, адміністративних, розпорядчих актів і документів, що регулюють питання використання коштів державного бюджету на функціонування реабілітаційних центрів; аналіз показників паспорта бюджетної програми за КПКВК 2507030 на

2015 рік і звіту про його виконання в частині питань аудиту; аналіз обґрунтованості планування Мінсоцполітики та Фондом видатків на функціонування реабілітаційних центрів; оцінка обґрунтованості та своєчасності прийняття об'єктами аудиту рішень з надання інвалідам та дітям-інвалідам реабілітаційних послуг; перевірки об'єктів аудиту; аналіз конкретних ситуацій; аналіз і перевірка показників бюджетної, фінансової, статистичної та адміністративної звітності з питань аудиту; аналіз здійснених витрат і досягнутих результатів; опрацювання матеріалів засобів масової інформації, Інтернет-видань; аналіз методів організації роботи об'єктів, що перевіряються; опрацювання матеріалів на запити з питань аудиту; анкетування, отримання письмових та усних пояснень посадових осіб об'єктів аудиту.

ВСТУП

Для України на тлі зростання¹ чисельності осіб з інвалідністю у загальній чисельності населення питання надання їм якісних і своєчасних реабілітаційних послуг для досягнення фізичних, розумових та професійних здібностей і повного залучення до всіх аспектів життя є особливо актуальними і потребує спрямування значних обсягів фінансових ресурсів на цю мету.

На тлі зменшення², починаючи з 2014 року, обсягів надходжень до Фонду частка видатків на функціонування реабілітаційних центрів системи Мінсоцполітики за рахунок цих джерел **стрімко зростає**. Так, якщо у 2013 – 2014 роках на функціонування десяти реабілітаційних центрів використано, відповідно, **40,5 відс.** (82,1 млн грн) і **41,9 відс.** (67,6 млн грн) річних надходжень до Фонду, то у 2015 році – дев'яти центрів – **72,4 відс.** (112,2 млн гривень).

Водночас за останні три роки чисельність одержувачів послуг з професійної та соціальної реабілітації у відповідних центрах³ **зменшилася з 3436 осіб у 2013 році до 3267 осіб у 2015 році**. Зазначене підтверджує **актуальність** проведення аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування реабілітаційних центрів.

¹ За даними Державної служби статистики на початок 2010 року чисельність осіб з інвалідністю становила 2673,8 тис. осіб, або 5,9 відс. загальної чисельності населення України, на початок 2014 року – 2831,7 тис. осіб, або 6,3 відсотка.

² Складна економічна ситуація, зменшення кількості підприємств з чисельністю до восьми осіб, анексія Російською Федерацією АР Крим і м. Севастополя і проведення АТО в окремих районах Луганської та Донецької областей.

³ Дані звіту про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2507030 за відповідні роки.

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ВИДІЛЕНИХ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ, ДЕРЖАВНИХ, МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ІНВАЛІДІВ І ДЕРЖАВНИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ

Стаття 46 Конституції України гарантує громадянам право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Це право гарантується, зокрема, шляхом використання бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створення мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними.

Основні засади створення правових, соціально-економічних, організаційних умов для усунення або компенсації обмежень життєдіяльності, викликаних порушенням здоров'я зі стійким розладом функцій організму, та надання можливості інвалідам вести повноцінний спосіб життя згідно з індивідуальними можливостями, здібностями та інтересами визначені Законами України від 21.03.91 № 875 «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (далі – Закон № 875), від 06.10.2005 № 2961 «Про реабілітацію інвалідів в Україні» (далі – Закон про реабілітацію).

Складовими соціального захисту інвалідів відповідно до змісту статті 4 Закону № 875 є надання пенсії, державної допомоги, компенсаційних та інших виплат, пільг, соціальних послуг, здійснення реабілітаційних заходів тощо. При цьому його види та обсяги згідно зі статтею 5 Закону № 875 визначаються ІПР, що є обов'язковою для виконання державними органами, підприємствами, установами та організаціями.

Перелік видів і форм реабілітаційних заходів визначений статтями 24, 25 Закону про реабілітацію. Однією з основних форм реабілітаційних заходів згідно зі статтею 25 Закону про реабілітацію є надання реабілітаційних послуг, які отримують інваліди та діти-інваліди в установах і закладах системи реабілітації інвалідів, а також у разі потреби за місцем проживання інваліда, дитини-інваліда.

Відповідно до Закону про реабілітацію реабілітаційні установи:

- ✓ залежно від змісту реабілітаційних заходів, які вони здійснюють, можуть відноситися до таких типів: медичної, медико-соціальної, соціальної, психолого-педагогічної, фізичної, професійної, трудової та фізкультурно-спортивної реабілітації або мати змішаний тип (стаття 13);
- ✓ створюються на основі державної, комунальної і приватної власності, а також шляхом об'єднання майна різних форм власності на підставі рішення Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних і місцевих органів влади (стаття 14);

✓ незалежно від свого статусу і відомчої підпорядкованості забезпечують якість реабілітації відповідно до державних соціальних нормативів у сфері реабілітації, критеріїв і вимог до реабілітаційних заходів (стаття 14).

Вимоги до змісту та обсягу реабілітаційних заходів згідно зі статтею 15 Закону про реабілітацію встановлюються державними соціальними нормативами у сфері реабілітації інвалідів. Стандарт надання реабілітаційних послуг інвалідам та дітям-інвалідам, затверджений наказом Мінсоцполітики від 05.01.2015 № 1, Соціальні нормативи у сфері надання реабілітаційних послуг інвалідам та дітям-інвалідам – наказом Мінсоцполітики від 31.03.2015 № 352 (далі – Соціальні нормативи).

Згідно з пунктом 8 розділу II Соціальних нормативів до показників якості надання реабілітаційних послуг віднесено: результати аналізу проведення на постійній основі моніторингу надання реабілітаційних послуг; умови розміщення реабілітаційної установи та її доступність; укомплектованість фахівцями, їхня кваліфікація та відповідність визначеним потребам і кількості отримувачів, цілям та планам роботи, наявність матеріально-технічної бази. Проте результативні показники функціонування реабілітаційних центрів за КПКВК 2507030 враховували лише їх штатну чисельність.

Порядок надання інвалідам та дітям-інвалідам реабілітаційних послуг, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 80 (далі – Порядок № 80), встановлює механізм надання реабілітаційних послуг в обсягах та з періодичністю, визначеною ІПР, інваліду, дитині-інваліду в реабілітаційній установі, яка провадить діяльність відповідно до Закону про реабілітацію. При цьому **послуги, передбачені Державною типовою програмою реабілітації інвалідів**, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 № 1686, надаються всім отримувачам **безоплатно**, а **непередбачені** – окремим категоріям⁴ **безоплатно**, решті – **на пільгових умовах** залежно від матеріального стану⁵, а **приватними реабілітаційними** установами – **на платній основі**.

Разом з тим Мінсоцполітики встановлено вимоги щодо забезпечення реабілітаційних центрів **приміщеннями та обладнанням** (накази від 08.11.2011 № 431 та від 01.09.2011 № 336), виконання яких в умовах **непередбачення бюджетних коштів** в достатніх обсягах і **незалучення** реабілітаційними центрами **власних надходжень** на цю мету **неможливе**.

Джерелами фінансування витрат на функціонування реабілітаційних центрів визначено: **кошти державного та місцевих бюджетів**, цільових страхових фондів, їх засновників, добровільні пожертвування та інші джерела, передбачені законом (стаття 42 Закону про реабілітацію); адміністративно-

⁴ Середньомісячний сукупний дохід отримувача за останні 6 місяців не перевищує прожиткового мінімуму; дитина-інвалід виховується одинокою матір'ю (одиноким усиновителем), вдовою тощо.

⁵ Не більше 25 відс. розміру пенсії чи державної соціальної допомоги, призначеної замість пенсії, за місяць, а решта суми сплачується за рахунок інших джерел.

господарських санкцій та пені (далі – АГС)⁶, що надходять до Фонду (частина шоста статті 20 Закону № 875).

Чинне законодавство в цілому врегульовує питання надання реабілітаційними установами реабілітаційних послуг і їх фінансового забезпечення, проте його аналіз засвідчив **окремі неузгодженості та правові прогалини:**

- ✓ Кабінетом Міністрів України на виконання вимоги частини шостої статті 20 Закону № 875 **не затверджено окремого порядку використання сум АГС на функціонування реабілітаційних центрів, підпорядкованих Мінсоцполітики, а чинний Порядок використання суми адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів, що надійшли до державного бюджету, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 70 «Про реалізацію статей 19 і 20 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (далі – Порядок № 70), не визначає механізму і напрямів їх здійснення;**
- ✓ Законом про реабілітацію **не врегульовано норми безкоштовного цілодобового проживання** (перебування) інвалідів під час проходження ними професійної реабілітації. Ці послуги надаються центрами професійної реабілітації в межах видатків, передбачених **на їх утримання;**
- ✓ встановлення Кабінетом Міністрів України постановою від 20.10.2010 № 953 умови щодо забезпечення харчування інвалідів, які проходять реабілітацію у Всеукраїнському центрі, за натуральними добовими нормами харчування відпочиваючих у санаторіях сфери управління Мінсоцполітики, а для решти центрів професійної реабілітації – відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 324 «Про затвердження натуральних добових норм харчування в інтернатних установах, навчальних та санаторних закладах сфери управління Міністерства соціальної політики» (далі – постанова № 324) – за натуральними добовими нормами харчування в інтернатних установах для громадян похилого віку та інвалідів сфери управління Мінсоцполітики, призвело до підвищення планової вартості триразового харчування однієї особи на добу порівняно з Львівським центром в **1,4 раза**, центром «Поділля» в **1,5 раза** і створило нерівні умови для одержувачів реабілітаційних послуг;
- ✓ встановлення Мінсоцполітики окремих умов оплати праці працівників Всеукраїнського центру наказом від 14.10.2005 № 326, а для решти реабілітаційних центрів спільним наказом Мінпраці, Міністерства охорони здоров'я України від 05.10.2005 № 308/519 «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення» (далі – наказ № 308/519) створило умови для додаткових витрат

⁶ У розмірі середньої річної заробітної плати за кожне робоче місце, призначене для працевлаштування інваліда і не зайняте інвалідом, а при чисельності працюючих від 8 до 15 осіб – за одне робоче місце, не зайняте інвалідом – половина середньої річної заробітної плати.

бюджетних коштів. Так, розміри середньої заробітної плати у цьому центрі **перевищували** аналогічний показник в середньому **на 18 відс.;**

✓ **віднесення до отримувачів реабілітаційних послуг**, що надаються центрами соціальної реабілітації дітей-інвалідів відповідно до пунктів 1.1 і 4.1 Типового положення про центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 15.08.2013 № 505 (далі – Положення № 505), **дітей віком до двох років, які мають ризик** отримати інвалідність, **не узгоджується** з пунктом 3 Порядку № 80, згідно з яким підставою для їх отримання є довідка МСЕК, ЛКК **про встановлення інвалідності та ІПР;**

✓ **Нормами чисельності** працівників структурних підрозділів Державного комплексу соціальної реабілітації дітей-інвалідів на основі норм обслуговування, норм часу, затверджених наказом Міністерства праці та соціальної політики України (далі – Мінпраці) від 25.04.2007 № 189 (далі – наказ № 189), **на відміну від Типових штатів** працівників центру соціальної реабілітації дітей-інвалідів та центру професійної реабілітації інвалідів системи органів праці та соціального захисту населення, затверджених наказом Мінпраці від 10.12.2007 № 637 (далі – Типові штати), **не встановлено посаду дитячого лікаря-психіатра.** Водночас аудит засвідчив, що у 2015 році майже **третина** від загальної кількості дітей-інвалідів, які отримали реабілітаційні послуги (284 особи) в Державному комплексі, мали психічні захворювання та розумову відсталість;

✓ **Методичні рекомендації** розрахунку вартості соціальних послуг, які дають змогу визначати **вартість соціальної послуги**, з розрахунку вартості надання такої послуги одному одержувачу протягом однієї людино-години, час на її надання та кількість отримувачів, затверджені наказом Мінсоцполітики № 1186 лише 07.12.2015. При цьому у Методичних рекомендаціях зазначено, що їх доцільно застосовувати при державному замовленні соціальних послуг, зокрема при визначенні умов конкурсів та оцінюванні конкурсних пропозицій суб'єктів, що надають соціальні послуги, оплаті наданих соціальних послуг. На дату аудиту **жоден нормативно-правовий акт** щодо надання реабілітаційних послуг **не містить посилання на них.**

Аудитом встановлено, що Мінсоцполітики у травні 2015 року здійснена спроба **лише розрахунку планової вартості послуг** з професійної реабілітації.

Довідково. Так, *вартість послуг за професією «оператор комп'ютерного набору» становила: 10,3 тис. грн (106 днів), або 97,2 грн на день, у Донбаському міжрегіональному центрі професійної реабілітації інвалідів (далі – Донбаський центр), 11,4 тис. грн (105 днів), або 108,6 грн на день – Львівському центрі, 23,3 тис. грн (196 днів), або 118,9 грн на день – Буковинському міжрегіональному центрі професійної реабілітації інвалідів (далі – Буковинський центр), 23,4 тис. грн (86 днів), або 272,1 грн на день – центрі «Поділля», 151,5 тис. грн (314 днів), або 482,5 грн на день – Всеукраїнському центрі; «перукар» 11,6 тис. грн (105 днів), або 110,5 грн на день – Львівському центрі, 23,6 тис. грн (150 днів), або 157,3 грн на день – центрі «Поділля», 95 тис. грн (197 днів), або 482,2 грн на день – Всеукраїнському центрі.*

Таким чином, нормативно-правове забезпечення функціонування

реабілітаційних центрів має певні правові прогалини і суперечності, що негативно впливають на ефективність використання бюджетних коштів, виділених на цю мету, та на стан надання реабілітаційних послуг і потребують вдосконалення, зокрема, відсутній окремий порядок використання бюджетних коштів, законодавчо не врегульовано умови безкоштовного цілодобового перебування інвалідів, дітей-інвалідів, при формуванні результативних показників виконання бюджетної програми не враховуються соціальні нормативи. Зазначене призвело до порушення дієвого взаємозв'язку між витраченими на цю мету бюджетними коштами та отриманим соціальним ефектом і стало передумовою неефективного використання бюджетних коштів.

2. ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ВИДІЛЕНИХ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ, ДЕРЖАВНИХ, МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ДЕРЖАВНИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ

Організаційна схема використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування реабілітаційних центрів, включає Мінсоцполітики, Фонд, органи соціального захисту населення, реабілітаційні центри та отримувачів реабілітаційних послуг – інвалідів, дітей-інвалідів (додаток), які в частині питань, що стосуються аудиту, виконували, зокрема, такі повноваження:

- **Мінсоцполітики** (згідно з Положенням, затвердженим Указом Президента України від 06.04.2011 № 389, і з 07.07.2015 Положенням, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423):

- **визначення потреби і координацію роботи** з утворення державних установ соціальної та професійної реабілітації інвалідів, організацій, що надають соціальні послуги соціально вразливим верствам населення; забезпечення оптимізації та розвитку їх мережі; проведення моніторингу дотримання вимог законодавства щодо соціального захисту інвалідів та забезпечення ефективного і цільового використання бюджетних коштів;

- виконання функції **головного розпорядника** бюджетних коштів за КПКВК 2507030 згідно з Законом України від 28.12.2014 № 80 «Про Державний бюджет України на 2015 рік» (далі – Закон № 80);

- здійснення функції **оператора ЦБІ центрального рівня**, зокрема визначення потреби у реабілітаційних заходах, ведення реєстру реабілітаційних установ; складення звітів щодо перебування інвалідів і дітей-інвалідів на черзі, переліку платних і безоплатних послуг; внесення відомостей про укладені договори щодо надання послуг реабілітації; перегляд даних про надання платних і безоплатних послуг (пункти 6 і 7 Положення про централізований банк даних з проблем інвалідності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 121 (далі – Положення про ЦБІ);

- **Фонд соціального захисту інвалідів – бюджетна установа** (Положення затверджене наказом Мінсоцполітики від 14.04.2011 № 129):

- розроблення і подання Мінсоцполітики пропозиції про потребу в коштах на забезпечення функціонування реабілітаційних центрів; здійснення контролю за цільовим і ефективним використанням коштів розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня і одержувачами бюджетних коштів⁷;

- виконання функцій **відповідального виконавця** бюджетної програми за КПКВК 2507030 згідно із Законом № 80;

- **структурні підрозділи з питань соціального захисту** населення районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах рад (положення, затверджені розпорядженнями райдержадміністрацій):

- приймання заяв інвалідів, дітей-інвалідів та направлення їх для отримання реабілітаційних послуг у реабілітаційні установи, **внесення інформації до ЦБІ** (згідно з Порядком № 80 та Положенням про ЦБІ);

- направлення інвалідів на професійну реабілітацію відповідно до ІПР і рекомендацій центрів зайнятості за результатами наданих профорієнтаційних послуг; отримання щокварталу інформації про працевлаштування інвалідів, зокрема випускників реабілітаційних установ (пункти 1, 2 Порядку взаємодії державних органів та установ щодо професійної реабілітації, зайнятості та працевлаштування інвалідів, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 03.06.2014 № 347 (далі – Порядок взаємодії));

- **реабілітаційні установи для інвалідів та дітей-інвалідів** державної форми власності системи Мінсоцполітики:

- надання інвалідам, дітям-інвалідам реабілітаційних послуг згідно з нормами Порядку № 80;

- запровадження на постійній основі напрямів професійного навчання за актуальними професіями на підставі аналізу, зокрема даних служби зайнятості про попит та пропозицію робочої сили на ринку праці; внесення інформації до ЦБІ; моніторинг працевлаштування випускників (пункт 4 Порядку взаємодії).

У 2015 році розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня були:

- **п'ять всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів** (далі – центри професійної реабілітації) (Типове положення про центр професійної реабілітації інвалідів, затверджене наказом Мінсоцполітики від 06.04.2015 № 379 (далі – Наказ № 379), – Буковинський центр, центр «Поділля», Донбаський центр, Львівський центр, Всеукраїнський центр, а для **Луганського** міжрегіонального центру професійної, медичної та соціальної реабілітації інвалідів (далі – Луганський центр), який знаходиться на території проведення АТО, Фондом сформовано **резерв** на його утримання;

⁷ Враховуючи вимоги постанови Кабінету Міністрів України від 13.08.2014 № 408 щодо проведення перевірок підприємств, установ, організацій лише за дозволом Кабінету Міністрів України.

- **три державні центри соціальної реабілітації дітей-інвалідів** (далі – центри соціальної реабілітації дітей-інвалідів) (Положення № 505) – центр «Промінь», Волинський центр, Державний комплекс;

- **бюджетна установа з комплексної реабілітації** – Всеукраїнський центр реабілітації інвалідів «Віра, надія, любов» (с. Банчени Чернівецька область) (далі – центр «Віра, надія, любов»), в якій згідно з Положенням про центр «Віра, надія, любов», затвердженим наказом Мінсоцполітики від 24.09.2012 № 595, постійно проживають діти-інваліди з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та інваліди, які потребують постійного стороннього догляду, побутового обслуговування, медичної допомоги, реабілітаційних послуг і, як виняток, за рішенням приймальної комісії, діти-інваліди та інваліди, які мають працездатних батьків або законних представників). Аналіз зазначеного вище Положення засвідчив, що його умови майже повністю відповідають Типовому положенню про реабілітаційну устанovu змішаного типу для інвалідів і дітей-інвалідів, затвердженому наказом Мінсоцполітики від 26.05.2009 № 196, згідно з яким **реабілітаційною установою змішаного типу для інвалідів і дітей-інвалідів є установа з комплексної реабілітації**, цільовим призначенням якої є забезпечення реалізації соціально-економічних, медичних, психологічних, педагогічних, професійних та інших заходів відновлювального характеру, спрямованих на попередження прогресування патологічного процесу, усунення чи максимально можливу компенсацію обмежень життєдіяльності, відновлення здоров'я та трудових навичок інвалідів і дітей-інвалідів, корекцію психічних процесів, здобуття ними освіти, їх трудову діяльність незалежно від категорії і причин інвалідності, а джерелом його фінансового забезпечення визначено суми АГС та інші джерела, не заборонені законодавством.

Водночас **видом діяльності** центру «Віра, надія, любов» відповідно до довідки ЄДРПОУ є **надання послуг догляду із забезпечення проживання для осіб з розумовими вадами та хворих на наркоманію**. Аудит засвідчив, що у 2015 році контингент **вихованців** цього центру **старше 18 років** становив 14 осіб (при потужності 15 осіб) і 160 дітей-інвалідів (200 осіб), з них: **51,3 відс.** (82 особи) становили **ВІЛ – інфіковані діти-інваліди**, **21,9 відс.** (35 осіб) – діти-інваліди з **розумовою відсталістю** тощо, проте Положення не містить умов щодо особливостей надання послуг особам з особливими (розумовими) вадами.

Аудит засвідчив, що **чинним законодавством загалом врегульовані організаційні засади** використання коштів державного бюджету за КПКВК 2507030 на функціонування реабілітаційних центрів, проте фактичний стан справ з цього питання у 2015 році характеризувався **окремими організаційними недоліками на всіх стадіях прийняття рішень**, що впливали на своєчасність, продуктивність, результативність і економність використання бюджетних коштів на цю мету та стан внутрішнього контролю, зокрема:

✓ **Мінсоцполітики не розроблено** на виконання абзацу третього пункту 28 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання

кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 (далі – Порядок № 228), **порядку** затвердження штатних розписів реабілітаційних центрів. При дотриманні загальної процедури складання та погодження проектів кошторисів реабілітаційних центрів, **погодження проектів їх штатних розписів** здійснюється **Мінсоцполітики** без участі **Фонду** як відповідального виконавця, що **ускладнює виконання ним статті 20 Бюджетного кодексу України** щодо забезпечення цільового та ефективного використання бюджетних коштів.

Розгляд і затвердження штатних розписів, змін до них Мінсоцполітики **без участі Фонду негативно** позначилося на організації цієї роботи, оскільки **Мінсоцполітики виконувало повноваження** з цього питання **не на належному рівні**, зокрема:

- **штатні розписи** реабілітаційних центрів на 2015 рік затверджені з **недотриманням термінів**, визначених пунктом 37 **Порядку № 228**, від **двох тижнів** (Донбаський центр) до **двох місяців** (центр «Промінь», Всеукраїнський центр) **пізніше дати затвердження кошторисів**, що вплинуло на обґрунтованість розрахунків до них. Зміни до штатних розписів – із затримкою від семи днів (центр «Промінь» з 01.07.2015 – 07.07.2015) до чотирьох місяців з дати введення їх в дію (Львівський, Буковинський центри, центр «Віра, надія, любов» з 01.07.2015 – 30.10.2015).

Довідково. За поясненням заступника директора фінансово-економічного департаменту Мінсоцполітики, це пов'язано з несвоєчасним поданням центрами штатних розписів або змін до них, неправильним їх складанням та допущенням численних помилок;

- окремі зміни до штатних розписів затверджені за відсутності **достатніх обґрунтувань реабілітаційних центрів**. Так, **Волинським центром** в штатному розписі з 01.01.2015 збільшено тарифний розряд директора (з 16 до 18), заступника директора (з 15 до 17) і головного бухгалтера (з 14 до 16) **без будь-яких обґрунтувань**; з 01.04.2015 підвищено категорії 3 педагогічним працівникам у зв'язку з проходженням атестації, **без зазначення конкретних осіб і підтверджуючих документів**;

✓ **існуюча організаційна схема** використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування реабілітаційних центрів, підпорядкованих Мінсоцполітики, **унеможлиблює** здійснення Фондом **внутрішнього контролю**, оскільки такі повноваження згідно з статтею 26 Бюджетного кодексу України покладено на **Мінсоцполітики і потребує вжиття відповідних заходів** для забезпечення законності та ефективності бюджетних коштів. Як наслідок, Фонд перевірки реабілітаційних центрів у 2015 році **самостійно не проводив**, а його представники залучалися до трьох комплексних перевірок Мінсоцполітики.

Разом з тим спрямування сум АГС на функціонування реабілітаційних центрів **не є властивим напрямом** їх використання і ускладнює досягнення основної мети їх запровадження – фінансування заходів зі створення нових і збереження існуючих робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю, а спроба Мінсоцполітики перекласти ці видатки (**орієнтовно понад 110 млн грн щорічно**) на кошти загального фонду державного бюджету **не**

реалізована.

При цьому **передбачення фінансування** центру «Віра, надія, любов» згідно з абзацом 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.07.2012 № 453-р за рахунок бюджетних призначень, передбачених Мінсоцполітики у Державному бюджеті України на відповідний рік відповідно до статті 20 Закону № 875, і Донбаського центру **не узгоджується** із нормами статті 87 Бюджетного кодексу України та підпункту 7 пункту 2 Порядку № 70 щодо спрямування бюджетних коштів на функціонування реабілітаційних центрів. Донбаським центром не підтверджено статусу міжрегіонального, оскільки не створено умови для проживання інвалідів, а центр «Віра, надія, любов», на відміну від решти реабілітаційних центрів, є бюджетною установою з комплексної реабілітації. У паспорті Донбаського центру, розміщеному на офіційних сайтах Мінсоцполітики і Фонду, інформація про потужність наведена із урахуванням реконструкції (одночасне проживання 72 осіб), яка **фактично не проведена**. У 2015 році на функціонування таких центрів використано **17 млн гривень**.

Довідково. З метою врегулювання цих питань у 2015 році за ініціативою Мінсоцполітики у Верховній Раді України зареєстровано два законопроекти «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення функціонування реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів» (за № 2041а від 08.06.2015) і «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів» (за № 2042а від 08.06.2015), якими передбачено уніфікувати поняття «реабілітаційні установи для інвалідів та дітей-інвалідів», а джерелом фінансування установ сфери управління Мінсоцполітики визначити кошти загального фонду державного бюджету. Ці законопроекти схвалені Кабінетом Міністрів України (протокол від 04.06.2015 № 61), проте не підтримані Мінфіном через неможливість вишукати додаткові неінфляційні джерела фінансування видатків на цю мету;

✓ внесення постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 229 змін до Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти та затвердження наказом Міністерства освіти і науки України від 02.04.2015 № 387 Порядку замовлення, видачі та обліку документів про професійно-технічну освіту державного зразка призвело до **закриття доступу** до Єдиної державної електронної бази з питань освіти і **припинення видачі** з травня 2015 року⁸ документів про професійно-технічну освіту державного зразка установам, які не пройшли державну атестацію, у т.ч. **необґрунтовано – центрам професійної реабілітації інвалідів**, які відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.02.96 № 200 «Про ліцензування, атестацію та акредитацію навчальних закладів» **не відносяться до професійно-технічних навчальних закладів**, що підлягають атестації раз на 10 років. Як наслідок, **127 випускників** центру «Поділля», Всеукраїнського центру⁹ всупереч

⁸ МОН згідно з листом від 09.07.2015 № 1/9-324 продовжило до 01.10.2015 можливість формування замовлень на виготовлення документів про професійно-технічну освіту державного зразка за відсутності свідоцтва про атестацію навчальних закладів, оскільки більшість з них не завершило процедуру атестації в установленому порядку.

⁹ Всеукраїнським центром видано 7 свідоцтв державного зразка у лютому 2016 року за домовленістю з відповідним органом освіти.

пункту 7 Наказу № 379 не отримали свідоцтва державного зразка. Це не сприятиме їх працевлаштуванню та свідчить про неефективне використання **2496,2 тис. грн бюджетних коштів.**

При цьому лише під час проведення Рахунковою палатою аудиту Фонд був поінформований про існування такої проблеми. За інформацією, наданою на запит Рахункової палати, центрами професійної реабілітації, незважаючи на норми постанови Кабінету Міністрів України від 12.02.96 № 200, у вересні 2015 року (центр «Поділля»), листопаді 2015 року (Львівський центр) і січні 2016 року (Буковинський центр, Всеукраїнський центр) розпочато процедуру атестації.

Водночас **поширення норми щодо проведення атестації** на реабілітаційні центри дозволить забезпечити якість надання освітніх послуг, оскільки з набуттям чинності 28.06.2015 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» **ліцензії** на здійснення освітньої діяльності, які були отримані раніше та чинні на момент вступу в дію закону, є **безстроковими;**

✓ **приведення Положень** державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів у відповідність із наказом Мінсоцполітики від 24.06.2015 № 653 «Про затвердження змін до Типового положення про центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів» керівниками цих центрів та Мінсоцполітики здійснено з **порушенням тримісячного терміну** з дати його оприлюднення (07.08.2015);

✓ організаційні структури трьох із п'яти центрів професійної реабілітації та двох із трьох центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів затверджені їх директорами та погоджені Мінсоцполітики, незважаючи на їх невідповідність вимогам розділу III Положення № 505, Наказу № 379 і умовам власних положень цих центрів. Так, у структурі **Буковинського центру відсутні три із п'яти** відділень, визначених Наказом № 379 (соціальної, фізичної та психологічної реабілітації); **Всеукраїнського центру – два із п'яти відділень** (соціальної та психологічної реабілітації); центру «Поділля» – відділення фізичної реабілітації, центру «Віра, надія, любов» – відділення професійної реабілітації. Водночас **відсутність** у структурі цих центрів відділень із окремих видів реабілітації, наявність яких передбачена Типовими положеннями, **може позначитися на якості надання** комплексу послуг з реабілітації;

✓ у Львівському центрі **замість відділень** створені відділи, перелік яких не відповідає Положенню. У Положенні Державного комплексу **відсутні** відомості: про **центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів**, який згідно з положенням, затвердженим директором Державного комплексу, складається з 11 структурних підрозділів, що не відповідає структурі цього центру, затвердженій Мінсоцполітики у складі трьох підрозділів; **центр дитячої ортопедії та реабілітації** налічує п'ять структурних підрозділів проти затверджених трьох відповідно, а **навчально-методичний центр** – 11 структурних підрозділів, затверджена структура якого не передбачає такого поділу взагалі;

✓ **передбачення умовами пункту 1.2. Положень про філії у містах Могилів-Подільському, Немирові і Козятині, затверджених 30.06.2014 директором центру «Промінь», перебування дорослих, які мають відповідні медичні показання і потребують спеціальних умов для одержання соціальної реабілітації, не узгоджується з пунктом 4.2 Положення № 505 зі змінами¹⁰;**

✓ **плани набору слухачів-інвалідів на 2015 рік центрам професійної реабілітації Мінсоцполітики та Фондом не погоджувалися та не затверджувалися, а надавалися до Фонду разом з уточненою потребою у грудні 2014 року. При цьому формування контингенту слухачів здійснювалося щорічно, у т.ч. на 2015 рік, згідно з обсягами, визначеними у додатку «Основні показники діяльності центру» до контрактів, укладених з директорами центрів.**

Водночас через відсутність встановленого порядку складання та внесення змін до них окремі центри **самовільно скорочували** плани набору слухачів. Так, упродовж 2015 року Всеукраїнським центром в **1,6 раз** самостійно зменшено початковий **план набору слухачів** (з 230 до 143 осіб) і на сім осіб – показник, визначений за контрактом від 21.03.2015 з його директором;

✓ **запроваджена Фондом форма звітності центрів професійної реабілітації не містила окремих показників**, зокрема даних на кінець звітного періоду про чисельність осіб, які продовжать навчання в наступному році, про фактично зарахованих на навчання осіб, що ускладнило встановлення фактичного стану справ з цього питання. У той же час, **непередбачення Порядком взаємодії обміну інформацією між Фондом і центрами професійної реабілітації унеможливило перевірку достовірності** наданих ними результативних показників;

✓ **функціонуючі у структурах Державного комплексу, центрів «Промінь», «Поділля» та Волинського центру відділення з медичного спостереження або медичної реабілітації фактично надавали медичні послуги** (медикаментозне лікування, ЛФК, лікувальний масаж, рефлексотерапія, фізіотерапевтичні процедури тощо) **всупереч** пункту 20 статті 9 **Закону** України від 01.06.2000 № 1775 «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» та пункту 15 статті 7 **Закону** України від 02.03.2015 № 222 «Про ліцензування видів господарської діяльності», **за відсутності ліцензій з медичної практики;**

✓ **можливості ЦБІ залишаються обмеженими і не дозволяють повноцінно оцінити фактичний стан** надання реабілітаційних послуг реабілітаційними установами. Зокрема, неможливо сформулювати звіт про чисельність осіб, які проходили навчання на початок звітного періоду (тобто розпочали навчання у минулому році); отримали кваліфікаційні свідоцтва; були відраховані та працевлаштовані після навчання. Водночас **на якість відомостей**, що містяться в ЦБІ, **впливає своєчасність і повнота їх внесення** органами, залученими до цього процесу. Як встановлено аудитом, **через несвоєчасне та не в повному обсязі внесення** органами соціального захисту населення інформації щодо направлення інвалідів до реабілітаційних центрів та останніми щодо надання

¹⁰ До центру можуть бути зараховані діти-інваліди віком до 18 років та діти віком до 2 років, які мають ризик отримати інвалідність.

реабілітаційних послуг **відсоток заповнення ЦБІ становив від 78,7 відс.** (центр «Промінь» – 448 із 569 справ) **до 87,4 відс.** (центр «Віра, надія, любов» – 152 із 174 справ). При цьому невнесення або некоректне внесення інформації про інвалідів до ЦБІ органами соціального захисту населення унеможливило подальше внесення центрами відомостей про надані їм послуги.

Таким чином, існуюча організаційна схема використання коштів державного бюджету на функціонування реабілітаційних центрів, підпорядкованих Мінсоцполітики, унеможлиблює здійснення Фондом внутрішнього контролю. Разом з тим, органи, залучені до цього процесу, приймали в окремих випадках необґрунтовані та з недотриманням законодавства управлінські рішення, що негативно вплинуло на законність, ефективність і своєчасність використання бюджетних коштів. Зокрема, погодження проектів штатних розписів реабілітаційних центрів здійснюється Мінсоцполітики без участі Фонду, що ускладнює виконання ним статті 20 Бюджетного кодексу України в частині забезпечення цільового та ефективного використання бюджетних коштів і стало однією з причин порушення законодавства, що врегульовує питання оплати праці та нормативи чисельності працівників. За відсутності належного контролю Мінсоцполітики реабілітаційні центри формували в окремих випадках невідповідні дійсності організаційні структури, за відсутності ліцензій на медичну практику надавали медичні послуги, що може позначитися на якості надання ними реабілітаційних послуг.

3. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ВИДІЛЕНИХ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ, ДЕРЖАВНИХ, МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ДЕРЖАВНИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ

Джерелом фінансового забезпечення видатків на забезпечення реабілітаційних центрів відповідно до підпункту е) пункту 9 частини першої статті 87 Бюджетного кодексу України є **кошти державного бюджету.**

Аудит засвідчив, що **видатки на функціонування** реабілітаційних центрів плануються та використовуються як видатки на **утримання бюджетної установи.** Визначення обсягів **потреби** у коштах на цю мету **на 2015 рік** за КПКВК 2507030 Мінсоцполітики і Фондом ґрунтувалося на розрахунках реабілітаційних центрів:

✓ початкова потреба для формування показників бюджетного запиту (станом на 12.06.2014) за розрахунками десяти центрів становила **129724,2 тис. грн**, у структурі обсягів якої **77,5 відс.** (100521,3 тис. грн) – **поточні видатки**¹¹ і **22,5 відс.** (29202,9 тис. грн) – **капітальні** (по п'яти центрах);

¹¹ Видатки на оплату праці через відсутність прогностичних показників на 2015 рік розраховані з огляду на затверджений посадовий оклад працівника 1 тарифного розряду з 1 січня 2014 року.

✓ уточнена для розподілу показників кошторисів (станом на 16.12.2014), порівняно з початковою, збільшилася на **24 відс.** і становила **160902,9 тис. грн**, в т.ч. **поточні** видатки – **63,3 відс.** (101895,1 тис. грн) і **капітальні** – **36,7 відс.** (59007,8 тис. грн по шести центрах).

✓ Цей показник містив потребу:

- розраховану **дев'ятьма реабілітаційними центрами**, яка порівняно з початковою в цілому зросла із 122678,5 тис. грн до **157440,1 тис. грн**. При цьому її **збільшення** на 48187 тис. грн відбулося **по 7 центрах** і коливалося від 2 відс. (центр «Віра, надія, любов») до **4,3 раза** (Львівський центр внаслідок включення капітальних видатків для завершення будівництва I черги реабілітаційного центру, будівництво якого розпочато у 2009 році у сумі 38400,2 тис. грн, які попередньо **не планувалися і не були підтверджені розрахунками**), і зменшення на 13425,4 тис. грн у двох **центрах** (переважно у Державному комплексі за рахунок зменшення **майже вдвічі потреби** у капітальних видатках);

- Луганського центру, який знаходиться **на непідконтрольній території**, не підтверджену розрахунками¹², у сумі 3462,8 тис. грн (поточні видатки), а її обсяг, порівняно з початковою, зменшився майже вдвічі.

Однією з причин істотної зміни структури потреби у коштах була відсутність належного контролю з боку Мінсоцполітики та Фонду за об'єктивністю формування її обсягів, внаслідок чого кошторисні призначення за деякими напрямками затверджені **понад потребу**, здійснено перерозподіл видатків між напрямками, спрямовані асигнування **використані** не у повному обсязі, що призвело в окремих випадках до їх повернення у кінці року на єдиний казначейський рахунок або утворення **значних залишків запасів** на складах.

Бюджетним запитом на 2015 рік за КПКВК 2507030 видатки на функціонування реабілітаційних центрів визначені у сумі **78891,7 тис. грн** (45,5 відс. видатків за спеціальним фондом – 173462,9 тис. грн), з яких **94,5 відс.** обсягів – за рахунок надходжень до Фонду (57,5 відс. потреби) і 5,5 відс. – власних надходжень. Однак надання реабілітаційних послуг в центрах для 3183 осіб з числа інвалідів і дітей-інвалідів заплановано лише за рахунок надходжень до Фонду.

Законом № 80 на 2015 рік Мінсоцполітики як головному розпоряднику та Фонду як відповідальному виконавцю **бюджетні призначення** за КПКВК 2507030 за рахунок **спеціального фонду** державного бюджету **затверджені** у сумі **173462,9 тис. грн**, що становило **15 відс.** загальних призначень за програмою та повністю відповідало даним бюджетного запиту.

Помісячний розпис спеціального фонду на 2015 рік в частині надходжень до Фонду **затверджений** (165753,6 тис. грн) і **зі змінами** (203856,6 тис. грн) характеризувався **непропорційністю** із зосередженням у I півріччі, відповідно, **91,1 відс.** і **73,9 відс.** річних сум, що пов'язано із терміном сплати

¹² Потреба визначена центральним апаратом Фонду з огляду на обсяги спрямованих центру бюджетних асигнувань у 2014 році, збільшених на 11 відсотків.

роботодавцями АГС до Фонду, встановленим статтею 20 Закону № 875 (до 15 квітня року, наступного за звітним). Показники розпису збільшилися на **38103 тис. грн** за рахунок залишку коштів, станом на 01.01.2015 на єдиному казначейському рахунку за кодом 50070000 «Надходження до Фонду» (266687,5 тис. грн). При цьому із 38103 тис. грн на **функціонування реабілітаційних центрів** передбачено **1711,9 тис. гривень**. Водночас у кінці 2014 року за наявності в органах Державної казначейської служби України (далі – ДКСУ) зареєстрованих фінансових зобов'язань і платіжних доручень з реєстраційних рахунків реабілітаційних центрів повернено на єдиний казначейський рахунок **10710,2 тис. гривень**.

Згідно з розподілом показників зведеного кошторису за КПКВК 2507030 на 2015 рік Мінсоцполітики і Фондом на забезпечення функціонування **10 реабілітаційних центрів** початково розподілено 80467,1 тис. грн, або **46,4 відс.** видатків за спеціальним фондом, в т.ч. **76164,5 тис. грн** – за рахунок надходжень до Фонду та **4302,6 тис. грн** – власних надходжень.

Водночас Мінсоцполітики кошториси та плани асигнувань на 2015 рік за КПКВК 2507030 за рахунок спеціального фонду державного бюджету з урахуванням усіх джерел надходжень затверджено лише для дев'яти реабілітаційних центрів початково на суму **76983,2 тис. грн**, а кошти для функціонування **Луганського центру (3483,9 тис. грн, або 100,6 відс. потреби)** затверджено у складі кошторису **центрального апарату** Фонду за КПКВК 2507030 на 2015 рік.

За результатами розподілу **потреба** у коштах, джерелом яких є надходження до Фонду, в цілому задоволена **менш як наполовину** (на 46,2 відс.), **найбільший** показник був за захищеними статтями видатків: оплата праці з нарахуваннями (75,5 відс.), комунальні послуги (92,1 відс.). Слід зазначити, що за наявності показників потреби за усіма напрямками її обсяги в частині поточних видатків ураховувалися лише **за комунальними послугами**, а за рештою – кошти розподілено за структурою видатків, затвердженою на кінець 2014 року, з урахуванням сум кредиторської заборгованості, наявної станом на 01.01.2015. Потреба у капітальних видатках задоволена початково на **3,4 відс.**, із шести центрів видатки передбачено лише Львівському центру (2000 тис. грн), а кошти на погашення кредиторської заборгованості, що рахувалася станом на 01.01.2015 у трьох реабілітаційних центрах (124,5 тис. грн), **не передбачалися**.

Це **призвело до певного коливання відсотка** задоволення потреби як в розрізі реабілітаційних центрів, так і напрямів видатків. Крім того, **не було забезпечено пропорційного розподілу показників помісячного розпису** між розпорядниками бюджетних коштів упродовж року.

Зазначене стало **основною причиною** внесення протягом 2015 року **істотних змін** до показників кошторисів та планів спеціального фонду державного бюджету на 2015 рік за КПКВК 2507030 **реабілітаційних центрів**. Крім того, зміни включали збільшення призначень за захищеними статтями видатків.

Довідково. За розрахунками реабілітаційних центрів додаткова потреба у коштах через значне здорожчання вартості комунальних послуг та енергоносіїв, подана у квітні 2015 року, становила 2156,2 тис. грн, у листопаді – 2931,9 тис. грн у зв'язку із підвищенням з 01.09.2015 мінімальної заробітної плати.

Збільшення кошторисних призначень реабілітаційних центрів, джерелом здійснення яких є надходження до Фонду, на **41025 тис. грн** (поточні видатки – 5860,2 тис. грн, капітальні – 35164,8 тис. грн) відбулося шляхом:

- **підняття** у серпні 2015 року залишку коштів, який склався на початок року на єдиному казначейському рахунку (**1711,9 тис. грн**);

- **зменшення на 35992,5 тис. грн** кошторисних призначень розпорядників бюджетних коштів у зв'язку із **неможливістю освоєння коштів**. Так, у вересні та грудні 2015 року з **відділень Фонду** знято видатки у сумі 24243 тис. грн, передбачені в основному на надання фінансової допомоги на створення **робочих місць для працевлаштування інвалідів, у зв'язку з відсутністю звернень одержувачів**. У липні 2015 року капітальні видатки **Західного** реабілітаційно-спортивного центру були збільшені на 14738 тис. грн за рахунок підняття залишку коштів, який склався на початок року на єдиному казначейському рахунку, з яких **11749,5 тис. грн** у листопаді – грудні 2015 року перерозподілено реабілітаційним центрам у зв'язку з неможливістю їх освоєння;

- **перерозподілу видатків**, передбачених для Луганського центру, що призвело до використання їх не **за безпосереднім призначенням**. Фактично в період з 05.06.2015 по 17.12.2015 із зарезервованих 3483,9 тис. грн для цього центру Мінсоцполітики за поданням Фонду у вісім етапів розподілено дев'яти реабілітаційним центрам **3320,6 тис. грн**, відділенням Фонду – **154,9 тис. грн** для організаційно-технічного забезпечення діяльності Фонду, пов'язаної з реєстрацією та веденням обліку роботодавців і здійсненням контролю за надходженням сум санкцій та пені, а **8,4 тис. грн** на кінець року залишилися нерозподіленими.

Кошторисні призначення дев'яти реабілітаційних центрів за рахунок власних надходжень збільшилися впродовж року на **1929,2 тис. гривень**.

За результатами внесених змін, **кошториси** 9 реабілітаційних центрів зі змінами становили **119937,4 тис. грн**, з них 113705,6 тис. грн – за рахунок надходжень до Фонду, що дозволило **суттєво** збільшити відсоток задоволення потреби реабілітаційних центрів (з урахуванням додаткової потреби) із 46,2 відс. до **70 відс.** (коливався від **51,9 відс.** (Державний комплекс) до **82,2 відс.** (центр «Промінь»). Відсоток задоволення потреби за поточними видатками підвищився з 71,8 відс. до **73,9 відс.**, за капітальними – з 3,4 відс. до **63 відсотки**.

Аудит засвідчив, що Мінсоцполітики, Фондом і реабілітаційними центрами при формуванні показників кошторисів і внесенні змін до них:

✓ не забезпечено **дотримання** абзацу 8 пункту 31 Порядку № 228 в частині **термінів затвердження кошторисів**. Так, кошториси на 2015 рік за КПКВК 2507030 шістьом центрам на суму 43144,4 тис. грн затверджені Мінсоцполітики з **порушенням встановленого терміну на 5–13 днів**;

✓ розрахунки потреби у бюджетних коштах на 2015 рік реабілітаційними центрами в окремих випадках були визначені з **недотриманням вимог Порядку № 228**, а виконання Мінсоцполітики **пункту 29 цього Порядку** неналежним чином призвело до **прийняття в кошторисах 1394,7 тис. грн видатків, не підтверджених** детальними **розрахунками** та економічними обґрунтуваннями. Це унеможливило використання **997,9 тис. грн** асигнувань внаслідок **неефективного управління ними**. Зокрема:

- центром «Промінь» та Волинським центром у зв'язку із неврахуванням пільги для інвалідів при розрахунках видатків з нарахування на оплату праці видатки за розрахунками завищені на **111,5 тис. грн**, з яких не освоєно та в кінці року **повернено 71,5 тис. грн**; Донбаським центром на 153,5 тис. грн завищена потреба на охорону будівлі та збереження матеріальних цінностей і на 130,4 тис. грн – на оплату електроенергії, які лише у грудні 2015 року були перерозподілені на оплату продуктів харчування. Центром «Віра, надія, любов» **потреба у коштах** на оплату електроенергії розрахована з урахуванням **ще не побудованого нового корпусу**, введення якого в експлуатацію до кінця 2015 року не передбачалося, що призвело до **завищення кошторисних призначень** на **80 тис. грн**, які були **відкориговані** лише у грудні із **одночасним відкликанням** асигнувань у сумі **30,8 тис. грн**, спрямованих у II кварталі 2015 року. Крім того, через завищення кошторисних призначень за **КЕКВ 2800** (внески до профспілкових організацій), за **КЕКВ 2282** асигнування у сумі **19,3 тис. грн** і **9,4 тис. грн** відповідно, спрямовані у I кварталі 2015 року, впродовж року не використовувалися і повернені на єдиний казначейський рахунок;

- не враховано обсяги наявних на початок року **залишків матеріальних цінностей і продуктів харчування**. Як наслідок, зокрема, при задоволенні загальної потреби у коштах на придбання продуктів харчування на 88,7 відс. у чотирьох реабілітаційних центрах цей показник перевищував **100 відс.**;

- **враховано** обсяги видатків за окремими напрямками понад **потребу в них**. Зокрема, обсяги видатків Львівського центру на оплату природного газу 06.08.2015 **збільшені більш як вдвічі** (на 645,2 тис. грн), з яких **462 тис. грн** у середині грудня 2015 року **через неможливість освоєння в повному обсязі** перерозподілені на інші напрями видатків центру (понад 50 відс.), решта – між реабілітаційними центрами. Видатки на оплату продуктів харчування Всеукраїнському центру 15.12.2015 **збільшені на 404,9 тис. грн**, асигнування на цю мету надійшли 25.12.2015, проте не використані у зв'язку з відсутністю потреби та повернені на **єдиний казначейський рахунок**;

✓ в порушення **пункту 17 Порядку № 228** у проектах кошторисів чотирьох центрів **обсяги власних надходжень** до спеціального фонду у сумі **4302,6 тис. грн не визначалися**. А видатки центру «Віра, надія, любов», за наявності постійних власних надходжень, у кошторисі не передбачалися¹³;

✓ Державним комплексом не враховано вимоги наказу Мінфіну від 12.03.2012 № 333 і пункту 12 Порядку № 228 при віднесенні видатків за

¹³ Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2004 № 269.

рахунок власних надходжень у сумі 670 тис. грн на придбання матеріалів для виготовлення ортезів за КЕКВ 2220;

✓ Мінсоцполітики **не забезпечено дотримання вимог частини 3 статті 51 Бюджетного кодексу України** щодо встановлення розпорядникам бюджетних коштів обґрунтованих лімітів споживання на електричну і теплову енергію, водопостачання, водовідведення, природний газ та послуги зв'язку. Це унеможливило виконання реабілітаційними центрами **абзацу 5 пункту 43 Порядку № 228** в частині укладання договорів за кожним видом енергоносіїв. За поясненням Мінсоцполітики і Фонду затверджені кошторисні призначення за цими напрямками видатків і є ліміти на комунальні послуги. При цьому аудит засвідчив, що видатки були затверджені на підставі потреби центрів, визначеної за очікуваними **видатками 2014 року**¹⁴ (уточнений обсяг – 10031,4 тис. грн, використано **9431,1 тис. грн**);

✓ Мінсоцполітики, Мінфіном і Фондом у 2015 році не повною мірою забезпечено дотримання вимог нормативно-правових актів в частині формування паспорта бюджетної програми, а саме:

- паспорт бюджетної програми за КПКВК 2507030 на 2015 рік затверджений спільним наказом Мінсоцполітики та Мінфіну від 24.02.2015 № 208/217 з **порушенням термінів**, встановлених частиною восьмою **статті 20 Бюджетного кодексу України і пунктом 6** Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 №1098 (далі – Правила), що згідно з п. 17 статті 116 Бюджетного кодексу України є бюджетним правопорушенням;

- **недотримано пункту 6 Загальних вимог** до визначення результативних показників бюджетної програми, затверджених наказом Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 (далі – Загальні вимоги), оскільки визначені в паспорті на 2015 рік результативні показники **не найкраще** розкривають стан використання бюджетних коштів на функціонування реабілітаційних центрів, ступінь досягнення поставленої мети та виконання завдань бюджетної програми в цій частині. Так, при здійсненні за цим напрямом **капітальних видатків** (уточнений обсяг 37164,8 тис. грн) результативні показники, які б характеризували їх використання (кошторисна вартість робіт з капітального будівництва, площа об'єктів, на яких проведено капітальний ремонт/реконструкцію (кв. м), кількість об'єктів, що будуються, ступінь їх готовності) **не визначалися**. Також **не визначалися результативні показники «продукту»**, які б характеризували використання можливостей центрів (пропускна спроможність центрів, загальна площа приміщень (кв. м), орендована площа (кв. м)), і **«ефективності»** (середні витрати за здійснення професійної реабілітації інвалідів та соціальної реабілітації дітей-інвалідів);

- за наявності, починаючи з 06.08.2015, **трьох підстав** для внесення змін до паспорта бюджетної програми за КПКВК 2507030 (зміни до розпису державного бюджету, які призвели до змін результативних показників бюджетної програми), їх **затвердження відбулося у кінці року** (спільний наказ

¹⁴ Фактичні видатки за 10 місяців, розрахункові – за 2 місяці.

Мінсоцполітики і Мінфіну від 29.12.2015 № 1260/1225). Однак в результаті збільшення видатків на функціонування реабілітаційних центрів мало місце як **збільшення** окремих результативних показників (дітей-інвалідів, які планують проходити реабілітацію в центрах соціальної реабілітації, на 47 осіб), так і їх **зменшення**, зокрема, на 149 од. **кількості слухачів**, які отримують кваліфікаційні свідоцтва в центрах професійної реабілітації (до 580 осіб), без належного **обґрунтування**.

Показники, що характеризують стан використання коштів, виділених за КПКВК 2507030 на функціонування реабілітаційних центрів у 2015 році, наведено у таблиці.

Таблиця

Стан використання коштів, виділених за КПКВК 2507030 на функціонування реабілітаційних центрів у 2015 році

тис. грн

Показники	Заборгованість на початок звітнього періоду		Уточнені кошторисні призначення	Залишок коштів на початок року	Спрямовано асигнувань / надійшло коштів	Касові видатки	Фактичні видатки	Повернення до бюджету/ залишок невикор. асигнув.	Заборгованість на кінець звітнього періоду	
	дебіторська	кредиторська							дебіторська	кредиторська
видатки всього	2298,4	3712	119937,4	0	119553,9	118161,4	116180,9	0	2237,5	1760,5
в т.ч. надходження до Фонду:	2298,4	3606,4	113705,6	0	113678,9	112242,4	110427	1436,5	2233,2	1760,5
поточні	279,5	1687,5	76540,8	0	76514,1	75104,3	73378,9	1409,8	214,3	18,2
капітальні	2018,9	1918,9	37164,8	0	37164,8	37138,1	37048,1	26,7	2018,9	1742,3
власні надходження	0	105,6	6231,8	1793,1	/ 5875	5919,1	5753,9	/ 1749	4,3	0
поточні	0	78,6	5297,8	X	X	5001	4863	X	4,3	0
капітальні	0	27	934	0	X	918	890,9	X	0	0

Як видно з даних, наведених в таблиці, на функціонування реабілітаційних центрів у 2015 році:

- із спеціального фонду державного бюджету за розподілами в період з 14.01.2015 по 22.12.2015 з недотриманням показників, передбачених помісячним розписом, спрямовано 113678,9 тис. грн (99,9 відс. плану). **Касові видатки** становили 112242,4 тис. грн, фактичні – 110427 тис. грн, або 98,7 відс. та 97,1 відс. кошторисних призначень відповідно. У кінці року з рахунків дев'яти реабілітаційних центрів до бюджету повернено **1436,5 тис. грн**, з них 1409,8 тис. грн – поточні видатки – **переважно внаслідок завищення кошторисних призначень**;

- **надійшло 5875 тис. грн** власних надходжень, використано (з урахуванням залишку коштів) **5919,1 тис. грн**, або 77,2 відс. наявних сум, фактичні видатки – 5753,9 тис. гривень.

Дебіторська заборгованість реабілітаційних центрів упродовж 2015 року зменшилася на 60,9 тис. грн і станом на 01.01.2016 становила **2237,5 тис. грн, 99,8 відс.** обсягів якої рахувалося за надходженнями до Фонду.

У її структурі 90,2 відс. утворилося за понад 2,5 року (Донбаський центр – 2018,9 тис. грн, роботи з реконструкції будівлі центру, ведеться позовна робота, розмір збитків, нанесених державі, становить 1643,8 тис. грн), 9,1 відс. – за понад вісім років (Державний комплекс – 202,9 тис. грн), решта – поточна.

Центром «Промінь» у порушення частини 5 статті 9 Закону України від 16.07.99 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» в обліку та звітності були завищені фактичні видатки за комунальні послуги та енергоносії у 2014 році на 82,6 тис. грн, у 2015 році – 69,3 тис. грн внаслідок оплати на підставі актів, не наданих постачальниками послуг. Невведення звірки розрахунків по закінченні бюджетних періодів призвело до заниження на початок та кінець 2015 року обсягів дебіторської заборгованості.

Кредиторська заборгованість упродовж 2015 року зменшилася на 1951,5 тис. грн (на 185,5 тис. грн у зв'язку із поверненням реабілітаційними центрами товарів, отриманих у 2015 році, решта – за рахунок поточних надходжень) і станом на 01.01.2016 становила 1760,5 тис. грн (за надходженнями до Фонду). У структурі цієї заборгованості 92,9 відс. її обсягів рахується по Луганському центру (1636 тис. грн) і 124,5 тис. грн по трьох центрах за виготовлену проектно-кошторисну документацію через непередбачення у кошторисах видатків на цю мету.

Аналіз залишків товарно-матеріальних цінностей, наявних в реабілітаційних центрах, свідчить про накопичення їх в значних обсягах. Так, у Державному комплексі залишки господарських матеріалів, канцелярського приладдя на початок та кінець року майже не змінилися і становили 228,2 тис. грн та 216,9 тис. грн відповідно, а у 2015 році їх використано лише на суму 120,4 тис. грн; аналогічна ситуація із залишками запасних частин до транспортних засобів, машин і обладнання – 115,8 тис. грн, 140 тис. грн і 29,4 тис. грн відповідно. Подібні факти мали місце у центрі «Промінь», Всеукраїнському і Львівському центрах.

Таким чином, невжиття Мінсоцполітики та Фонду відповідних заходів щодо контролю за об'єктивністю формування реабілітаційними центрами потреби у коштах та необґрунтоване надання пріоритетів окремим з них при розподілі коштів не узгоджується з вимогами Порядку № 228, що призвело до затвердження кошторисних призначень на суму 1394,7 тис. грн за відсутності детальних розрахунків і економічних обґрунтувань, унеможливило повне використання асигнувань і зумовило повернення у кінці року 1436,5 тис. грн до спеціального фонду державного бюджету і накопичення значних залишків товарно-матеріальних цінностей. Визначені у паспорті бюджетної програми результативні показники унеможливають здійснення належної оцінки ефективності використання бюджетних коштів, виділених на цю мету, що є порушенням вимог пункту 1 розділу I Правил та пункту 6 Загальних вимог. Зокрема, відсутні показники щодо стану освоєння коштів, передбачених на капітальне будівництво, використання проектних потужностей

реабілітаційних центрів, середні витрати на проведення професійної реабілітації інвалідів та соціальної реабілітації дітей-інвалідів.

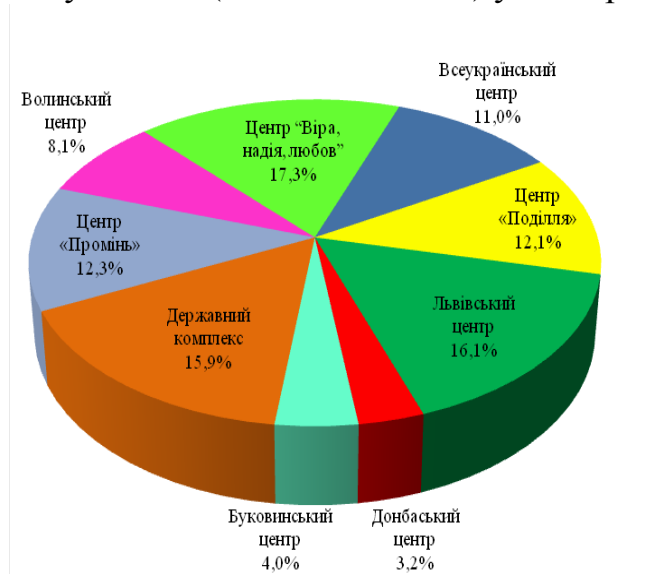
4. ОЦІНКА СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ВИДІЛЕНИХ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ, ДЕРЖАВНИХ, МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ДЕРЖАВНИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ

Кошторисні призначення на функціонування дев'яти реабілітаційних центрів збільшилися з 76983,2 тис. грн до 119937,4 тис. грн, з них за рахунок надходжень до Фонду – в 1,6 раза (до 113705,6 тис. грн), які були майже в повному обсязі забезпечені фінансовими ресурсами.

Структура касових видатків на функціонування реабілітаційних центрів за їх видами та потужністю наведена на діаграмах 1, 2.

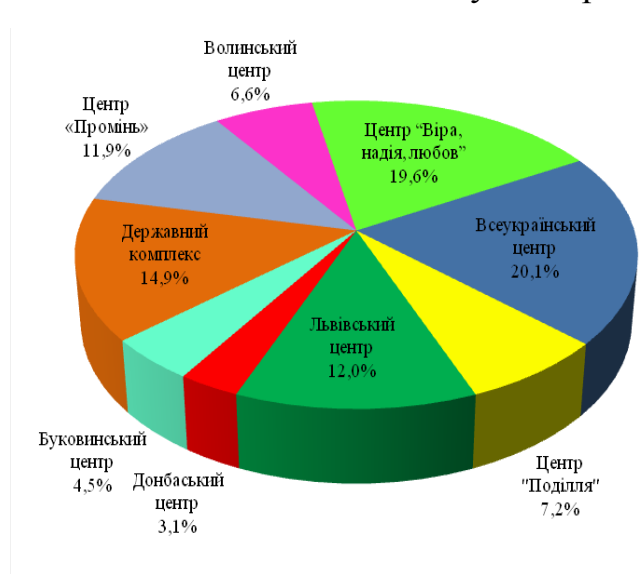
Діаграма 1

Структура реабілітаційних центрів за потужністю (кількістю місць) у 2015 році

Діаграма 2

Структура реабілітаційних центрів за поточними видатками у 2015 році

Загальна потужність дев'яти реабілітаційних центрів, які надавали реабілітаційні послуги у 2015 році, становила **1242 місця**, в тому числі:

- ✓ **п'яти центрів професійної реабілітації – 576 місць** для одночасного навчання, у т.ч. 282 місця – проживання інвалідів;
- ✓ **трьох центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів – 451 місце** для одночасного перебування, в т.ч. **85 ліжко-місць** для проживання;
- ✓ **установи комплексної реабілітації центр «Віра, надія, любов» – 215 місць** постійного проживання (15 місць для вихованців старше 18 років та 200 місць для дітей-інвалідів).

У структурі касових видатків, здійснених реабілітаційними центрами:

- за джерелами фінансування: **95 відс.** становили видатки за рахунок надходжень до Фонду (використано **112242,4 тис. грн**, в т.ч. **поточні** видатки –

66,9 відс., капітальні – 33,1 відс.) та **5 відс.** – власних надходжень (плата за послуги, що надаються центрами, благодійні внески та інші джерела надходжень) (**п'ятьма центрами** використано **5919,1 тис. грн**, в т.ч. 84,5 відс. – поточні видатки та 15,5 відс. – капітальні);

- за видами центрів: **59 відс.** становили видатки центрів професійної реабілітації, **27,9 відс.** – центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів і **13,1 відс.** – установи комплексної реабілітації (центр «Віра, надія, любов»).

У структурі поточних видатків за рахунок надходжень до Фонду, зокрема, **68,5 відс.** (51432,6 тис. грн) становили видатки на оплату праці з нарахуваннями; **12,6 відс.** (9431,1 тис. грн) – на оплату комунальних послуг; **9,3 відс.** (6996,2 тис. грн) – продукти харчування.

При цьому аудит засвідчив, що **реабілітаційні центри при збільшенні видатків на їх утримання** не забезпечили виконання у 2015 році результативних показників, визначених паспортом бюджетної програми за КПКВК 2507030 – **виконано лише 6 із 10 показників**. Так, незважаючи на **зменшення** в паспорті на 2015 рік показника продукту «кількість інвалідів, які працевлаштовані після навчання в центрах» з **386 до 266 осіб**, відповідно до звіту він становив **170 осіб** та є **завищеним** внаслідок включення до нього більшістю центрів непідтверджених даних про працевлаштування інвалідів. Збільшення впродовж 2015 року **показника якості** «рівень працевлаштування інвалідів від загальної чисельності випускників центрів професійної реабілітації» з **53 відс. до 100 відс.** було **необґрунтованим**, оскільки за даними Фонду, наведеними у звіті, але не підтвердженими документально, він фактично становив 23,8 відс., або на 76,2 відс. менше плану. **Показник продукту** «кількість інвалідів та дітей-інвалідів, які отримують реабілітаційні послуги в центрах реабілітації, що утримуються за рахунок коштів Фонду», при плані **2969 од.** за даними звіту становив **3267 од.**, проте у частині показників центрів професійної реабілітації є **завищеним** внаслідок включення ними даних щодо 43 осіб, які розпочали навчання у кінці грудня 2015 року. Крім того, цей показник є узагальненим, що через різний характер надання послуг реабілітаційними центрами не дозволяє його об'єктивно оцінити.

Оплата праці з нарахуваннями

У структурі видатків на оплату праці з нарахуваннями, здійснених за рахунок **надходжень до Фонду, 40,6 відс.** становили видатки п'яти центрів професійної реабілітації, **35,4 відс.** – трьох центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів та **24 відс.** – центру «Віра, надія, любов».

Аудит засвідчив, що потреба у коштах на оплату праці була задоволена в цілому на **75,4 відс.**, у розрізі реабілітаційних центрів показник коливався від 53,9 відс. (Державний комплекс) до 98,6 відс. (Львівський центр). Однак структура касових видатків за видами виплат відрізнялася від структури уточнених кошторисних призначень, зокрема, частка премій збільшилася з **0,4 відс.** (163,9 тис. грн) до **6,8 відс.** (2582,4 тис. грн) і в розрізі центрів коливалася **від 0,8 відс.** (Львівський центр) до **13,2 відс.** (Донбаський центр). Крім того встановлено, що видатки на премії не планувалися **п'ятьма**

центрами (центр «Промінь, Волинський центр, центр «Поділля» Буковинський центр, Всеукраїнський центр), але фактично виплачувалися **усім працівникам, три центри** (центр «Віра, надія, любов», Державний комплекс, Донбаський центр) планували лише директорам, а фактично здійснювали **усім**, а Львівський центр **планував і здійснював** преміювання лише директору (план 64,2 тис. грн, факт 31,3 тис. грн), питання преміювання працівників центру впродовж року з керівництвом центру не порушувалося.

Середньомісячна заробітна плата відповідно до штатних розписів станом на 01.01.2015 за розрахунками становила:

- **директорів центрів соціальної реабілітації** дітей-інвалідів за укладеними з ними контрактами коливалася від **11 тис. грн** (Волинський центр) до **18,7 тис. грн** (Державний комплекс), директорів центрів професійної реабілітації – від **8,9 тис. грн** (центр «Поділля») до **16 тис. грн** (Всеукраїнський центр);

- **педагогічного персоналу** – в середньому **2,3 тис. грн**, **лікарського персоналу** – **2,6 тис. гривень**.

Штатна чисельність реабілітаційних центрів на 2015 рік за рахунок надходжень до Фонду станом на **01.01.2015** становила **1172,75 шт. од.** (місячний ФОП **2322,3 тис. грн**), станом на **01.12.2015** – **1146 шт. од.** (2845,3 тис. грн), у структурі якої:

- **37 відс. і 37,1 відс.** становила чисельність трьох **центрів** соціальної реабілітації дітей-інвалідів;

- **36,9 відс. і 36,9 відс** – **центрів** професійної реабілітації;

- **26,1 відс. і 26 відс.** – центру «Віра, надія, любов» відповідно. Отже, заходи **із скорочення штатних одиниць** (на 2,2 відс.) були нівельовані **дворазовим підвищенням** оплати праці (видатки збільшилися на **22,5 відс.**).

Аудитом встановлено, що **фактична кількість посад** у всіх реабілітаційних центрах згідно з тарифікаційними списками внаслідок **поділу однієї штатної одиниці на кілька посад** (по 0,5 шт. од., 0,25 шт. од.) **перевищувала** кількість **посад** згідно із штатними розписами, введеними в дію з 01.01.2015 – **на 159,25 посад**; з 01.09.2015 – **на 164 посади**; з 01.12.2015 – **на 170 посад**. При цьому кількість вакантних посад в цих центрах становила **138, 103 та 100 посад** відповідно. Водночас середньооблікова чисельність працівників реабілітаційних центрів у 2015 році становила 1080 осіб, у тому числі 217 працівників центру «Віра, надія, любов», при штатній чисельності з 01.12.2015 – 297,75 шт. од. і 346 посад, з яких 61 вакантна.

Поділ штатних одиниць з одного боку зумовив **вакантні посади**, а з **іншого** – численні випадки **внутрішнього суміщення**¹⁵. Зокрема, у Волинському центрі **вісім осіб одночасно займало по дві посади**: від 0,25 до 0,5 шт. од. кожна, а на одну шт. од. асистента вчителя-реабілітолога прийнято дві особи (по 0,25 шт. од. займають вчитель-дефектолог І. і практичний

¹⁵ Здійснення роботи в той самий проміжок робочого часу, що відведений для основної роботи.

психолог В.) і 0,5 шт. од. є вакантною, одна шт. од. сестри медичної лікарського кабінету поділена на дві частини – 0,5 шт. од. займає А., а 0,5 шт. є вакантною.

Аудитом встановлено, що незважаючи на скорочення штатної чисельності працівників реабілітаційних центрів фактична кількість посад, у т.ч. вакантних, залишалася майже незмінною, а **обсяги економії** місячного **ФОП за вакантними посадами** на початок і на кінець 2015 року за розрахунками становили **213,7 тис. грн і 201,9 тис. грн** відповідно, або **майже 2,5 млн грн на рік**.

Крім того, **чотирьом реабілітаційним центрам** (Державному комплексу, Всеукраїнському центру, центру «Поділля» і Львівському центру) затверджено штатні розписи на 2015 рік **за рахунок власних надходжень** (ф. № 4-1) у кількості **65,5 шт. од.**, що не змінилася впродовж року (місячний ФОП з 01.01.2015 – 126,8 тис. грн, з 01.09.2015 – 136,2 тис. грн, 01.12.2015 – 137,5 тис. грн) і проведено ними касових видатків на оплату праці з нарахуваннями на загальну суму **2098,8 тис. гривень**.

Мали місце певні організаційні недоліки та **випадки недотримання вимог законодавства під час затвердження штатних розписів** реабілітаційних центрів на 2015 рік, внесення змін до них та відповідних тарифікаційних списків, що призвело до завищення видатків на цю мету на суму **2386,7 тис. грн**, зокрема:

✓ **не дотримано нормативно встановленої залежності** кількості (типу) штатних одиниць у реабілітаційних центрах від **чисельності осіб**, які отримують реабілітаційні послуги в них, зокрема, у штатних розписах **семи реабілітаційних центрів** (трьох соціальної реабілітації та чотирьох професійної реабілітації):

- затверджено **59,5 шт. од.** (ФОП за розрахунками **1280 тис. грн**), які **не передбачені** Типовими штатами, наказом № 189 та наказом Мінсоцполітики від 29.04.2003 № 110 «Нормативи чисельності працівників Всеукраїнського центру професійної реабілітації інвалідів» (далі – наказ № 110). Так, **12 шт. од.** (ФОП 254,7 тис. грн) із 186 шт. од., затверджених у штатному розписі Державного комплексу на 2015 рік, не передбачені наказом № 189 (посади першого заступника директора, сторожа – 8 шт. од., сестри медичної – 2 шт. од., соціального педагога); згідно з штатним розписом Львівського центру **п'ять шт. од.** (ФОП 90,7 тис. грн) не передбачені Типовими штатами (лікар-стоматолог; лікар ультразвукової діагностики I категорії; лікар-рентгенолог без категорії; лікар-лаборант біохімік; лаборант I категорії);

- на **37,25 шт. од.** (ФОП 1106,7 тис. грн) **перевищено нормативну** кількість, встановлену вищезазначеними нормативними актами.

Однією з причин цих недоліків є невнесення змін до Типових штатів і наказу № 189 з дати їх прийняття, що призвело до певної втрати ними актуальності.

Довідково. У січні 2016 року Мінсоцполітики розпочато роботу з оновлення типових штатних нормативів чисельності працівників реабілітаційних центрів;

За письмовим поясненням директора департаменту соціального захисту інвалідів Мінсоцполітики реабілітаційними центрами подавалися детальні

обґрунтування щодо кожної штатної одиниці і погоджувалися відповідні дії. Водночас обґрунтування центрів щодо доцільності введення окремих посад та їх кількості, які не передбачені Типовими штатами, до аудиту не надано;

✓ **внесення до тарифікаційних списків центру «Промінь» на 2015 рік:**

- **необґрунтованих відомостей про зайняття 12 вакантних посад** працівниками центру, які фактично не були ними зайняті, призвело до **утворення штучної економії ФОП** за розрахунками у сумі **215,9 тис. грн**, спрямованої на виплату підвищень до посадових окладів та стимулюючих виплат, зокрема: зайняття працівником С. посади секретаря (за 4 тарифним розрядом); Ф. – економіста з матеріально-технічного забезпечення (9); Д. – психолога (9, без категорії);

- з 01.09.2015 **чотирьох посад** (асистентів дефектолога, вчителя-логопеда, вихователя соціального та сестри медичної з масажу) із підвищеними порівняно з 01.01.2015 **тарифікаційними розрядами без підтвердження** підвищення кваліфікації працівниками і **без внесення** відповідних змін до штатного розпису призвело до **завищення ФОП** за розрахунками на **2,5 тис. грн**;

- **п'яти медичних працівників**, які займали посади лікарів, **без документального підтвердження** їх освіти, кваліфікації чи спеціалізації (ФОП **98,8 тис. грн**). Зокрема, посаду **лікаря-фізіотерапевта** займали по 0,5 шт. од. за сумісництвом директор центру і лікар-педіатр У. за відсутності підтвердження необхідної спеціальності та спеціалізації;

✓ **Державним комплексом** до штатного розпису і тарифікаційних списків на 2015 рік, на відміну від решти центрів соціальної реабілітації, **включено** окремі види надбавок і доплат, **які мають необов'язковий характер**: з 01.01.2015 – доплату водіям за ненормований робочий день¹⁶ (місячний ФОП 1,7 тис. грн) і надбавку за складність і напруженість в роботі¹⁷ (1,9 тис. грн); з 01.09.2015 – підвищення за безпосереднє обслуговування осіб із значно зниженою рухомою активністю та ліжкових хворих (14,8 тис. грн), що ставить їх в нерівні умови;

✓ **трьома центрами** соціальної реабілітації дітей-інвалідів і **Всеукраїнським центром** до штатного розпису і тарифікаційних списків на 2015 рік включено окремі види підвищень, доплат і надбавок працівникам, **які не мали на це право** (ФОП 127,4 тис. грн). Зокрема, центром «Промінь» і Волинським центром **всупереч вимогам** наказу № 308/519 встановлені **підвищення посадового окладу** «за завідування, старшинство» (0,6 тис. грн і 0,3 тис. грн щомісячно) **завідувачам відділень** медичного супроводу, **які посади лікарів не займають**. Разом з тим центром «Промінь» до штатного

¹⁶ Згідно з п. 3.4.4. наказу № 308/519 така доплата встановлюється водіям легкових та санітарних автомобілів, автомобілів швидкої медичної допомоги, робочий день яких визначений як ненормований безпосередньо самими керівниками закладів за погодженням з профспілковими комітетами.

¹⁷ Відповідно до п. 4.4. наказу №308/519 зазначена надбавка встановлюється керівником, а керівнику – органом вищого рівня, у межах фонду оплати праці.

розрахунку не були включені окремі види обов'язкових надбавок, зокрема доплата педагогам за престижність праці.

Таким чином, видатки на оплату праці реабілітаційних центрів здійснювалися з порушеннями нормативів чисельності, типових штатів і встановлених законодавством умов оплати праці для окремих категорій працівників, що призвело до завищення фонду оплати праці за розрахунками на суму 2615,4 тис. грн і необґрунтованої виплати заробітної плати окремим працівникам цих центрів.

Оплата продуктів харчування

На оплату продуктів харчування у 2015 році за рахунок надходжень до Фонду використано 6996,2 тис. грн, що становило 9,3 відс. поточних видатків. Найбільшу частку у структурі цих витрат становили видатки Всеукраїнського центру і центру «Віра, надія, любов» – 23,4 відс. і 22,2 відс., найменшу – Буковинського і Донбаського центрів – 3,1 відс. і 4,5 відс. відповідно.

Аудит засвідчив, що окремими реабілітаційними центрами не забезпечено ефективного управління бюджетними коштами та якісного надання супутніх послуг, що впливають на стан реабілітації, зокрема:

✓ затвердження кошторисних призначень (зі змінами) на продукти харчування понад обсяги уточненої потреби в них, зокрема центру «Поділля» – 127,4 відс., Львівському центру – 108,2 відс., Донбаському центру – 102,8 відс., центру «Промінь» – 101,8 відс., було однією з причин накопичення центрами «Промінь», «Поділля» та Волинським центром залишків продуктів харчування, балансова вартість яких на кінець 2015 року, порівняно з початком року, збільшилася в 2,6 рази (центр «Промінь» (п'ятимісячна потреба), Волинський центр (двомісячна потреба) – в три рази (центр «Поділля» з 76,5 тис. грн до 229,4 тис. грн (тримісячна потреба), що пояснюється здебільшого придбанням ними у IV кварталі 2015 року продуктів харчування на суму, що відповідала майже піврічному обсягу їх споживання у 2015 році, причиною чого є відсутність нормативу запасів продуктів харчування;

✓ недоотримання дітьми-інвалідами в центрі «Промінь» та Волинському центрі окремих видів продуктів харчування, які передбачені натуральними добовими нормами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 22.11.2004 № 1591 «Про затвердження норм харчування у навчальних та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку» і постановою № 324, вплинуло на якість надання реабілітаційних послуг. Так, у центрі «Промінь» забезпеченість, зокрема, медом становила 31,5 відс., молоком, кисломолочними продуктами – 65,2 відс., рибою, рибопродуктами – 64,7 відсотка. За розрахунками вартість таких продуктів упродовж 2015 року становила 63,3 тис. гривень;

✓ Волинським центром, усупереч вимогам постанов № 1591 і № 324 щодо складання меню-вимог у розрізі груп дітей-інвалідів за віком¹⁸ складалася лише **одна меню-вимога** на видачу продуктів харчування, що унеможливило перевірку дотримання центром добових норм харчування у розрізі груп за віком і також вплинуло на повноцінність їх раціону.

Довідково. За поясненням дієтсестри, це пов'язано з малою кількістю дітей в кожній групі (одна – дві дитини).

Таким чином, окремими реабілітаційними центрами не дотримано вимоги чинного законодавства щодо забезпечення повноцінного харчування дітей-інвалідів, що вплинуло на якість реабілітаційного процесу, та не забезпечено ефективного управління бюджетними коштами внаслідок придбання окремих продуктів харчування понад потребу та створення понаднормативних запасів за відсутності дійсно необхідних їх видів.

Капітальне будівництво та придбання обладнання

Аудитом встановлено, що наявні реабілітаційні центри не у повному обсязі використовують існуючі потужності. Проте у 2015 році 36 млн грн використано на продовження будівництва двох з них, яке **не завершено до кінця року.**

Так, капітальні видатки за рахунок **надходжень до Фонду** включали видатки з погашення **кредиторської заборгованості** станом на 01.01.2015 з придбання обладнання і предметів довгострокового користування (Державний комплекс – 90 тис. грн, 12 од. пристроїв рефлекторно-навантажувальних «Гравітон КР6-02) і видатки з **капітального будівництва**, проведені у 2015 році (37048,1 тис. грн), у тому числі:

- **30952,6 тис. грн (83,5 відс.)** використано **Львівським центром** на будівництво **I черги реабілітаційного комплексу** на 300 місць в смт Великий Любінь Городоцького району Львівської області (будівництво, розпочате у 2008 році, I черга – у 2009 році, призупинено у **2013 році**), який передбачалося ввести в експлуатацію до завершення 2012 року.

Довідково. Техніко-економічні показники: будівельний обсяг – 95,5 тис. куб. м; площа забудови – 7295,2 кв. м; загальна площа будівель – 17305,6 тис. кв. м; поверховість – одно-, дво-, шести-, дев'ятиповерхові; нормативна тривалість будівництва – 30 місяців (три з половиною роки); трудомісткість – 65550 людино/днів. **Будівництво** здійснюється поетапно: **I черга** – будівництво спального корпусу, їдальні та котельні; **II черга** – будівництво спортивного та лікувального корпусів.

Станом на **01.01.2015** було освоєно **58 млн грн, ступінь готовності** реабілітаційного комплексу становив **56 відс.**, у т.ч. I черги – **86 відсотків**. При цьому генпідрядником ТзОВ «Будмонтажресурс» **упродовж 2012–2013 років** (350 тис. грн) здійснювалося **опалення приміщень**, а також за власні кошти – охорона і освітлення території. Відключення опалення у наступних роках призвело до руйнації приміщень.

¹⁸ Від 1 до 3 років, від 3 до 6 років, від 6 до 10 років, від 10 до 13 років, від 13 і більше років та розумово відсталі діти-інваліди від 3 до 7 років, від 7 до 10 років, від 11 до 17 років.

Початково згідно з кошторисною вартістю I черги будівництва реабілітаційного комплексу (99127,7 тис. грн у цінах 2012 року), затвердженою наказом Мінсоцполітики від 20.12.2012 № 771, і титулом будови цього об'єкта вартість робіт у 2015 році становила 2000 тис. грн (у т.ч. будівельно-монтажні роботи – 1223,5 тис. грн; устаткування, меблі, інвентар – 190,7 тис. грн, інші витрати – 585,8 тис. гривень).

Аудит свідчить, що у вересні 2015 року Мінсоцполітики було активізовано роботу із завершення будівництва I черги реабілітаційного комплексу і доручено Фонду визначити обсяг коштів, необхідних для його завершення з наступним передбаченням видатків Львівському центру на цю мету. Такі заходи вжиті також з метою забезпечення виконання пункту 7 Плану заходів щодо медичної, психологічної, професійної реабілітації та соціальної адаптації учасників антитерористичної операції, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31.03.2015 № 359-р), яким доручалося Мінсоцполітики та Мінфіну впродовж 2015–2016 років опрацювання питання щодо створення відділень для надання послуг з санаторно-курортного лікування¹⁹ інвалідам із травмами спинного мозку з числа учасників антитерористичної операції на базі Львівського центру. Відповідні зміни до його Положення внесено наказом Мінсоцполітики від 07.08.2015 № 827²⁰.

За результатами вжитих заходів кошторисна вартість I черги будівництва реабілітаційного комплексу була збільшена до 152585,8 тис. грн (у цінах станом на 20.08.2015). Зміни внесені на підставі експертного звіту щодо розгляду кошторисної частини проектної документації державного підприємства «Західний експертно-технічний центр Держпраці» від 07.09.2015 та затверджені наказом Мінсоцполітики від 06.10.2015 № 994. Вартість робіт 2015 року збільшилася до 25952,8 тис. грн (будівельно-монтажні роботи – 15139,9 тис. грн, устаткування – 4444,8 тис. грн, пусконаладжувальні роботи – 211,8 тис. грн, інші витрати – 6156,2 тис. гривень). Проте згідно з перезатвердженням на кінець 2015 року титулом будови цього об'єкта загальна сума капіталовкладень за рахунок коштів державного бюджету становила 30952,6 тис. грн, внаслідок збільшення на 4999,9 тис. грн, порівняно з кошторисною вартістю, лише вартості устаткування, меблів, інвентарю (до 9444,7 тис. грн без відповідного обґрунтування).

Таким чином, унаслідок недотримання нормативних термінів будівництва I черги реабілітаційного комплексу на 300 місць, передбачених робочим проектом (3,5 року), та неритмічного фінансування робіт кошторисна

¹⁹ Такі послуги учасникам АТО надаються за бюджетною програмою за КПКВК 2505150 «Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації учасників АТО та забезпечення постраждалих учасників АТО санаторно-курортним лікуванням» (відповідальний виконавець Державна служба України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції).

²⁰ До завдань Львівського центру віднесено, зокрема, здійснення заходів з реабілітації учасників АТО, у т.ч. на виконання відповідних державних програм.

вартість будівництва I черги об'єкта підвищилася з 99127,7 тис. грн (у цінах 2012 року) до 152586,8 тис. грн (у цінах 2015 року), або у понад 1,5 раза.

Фактично у 2015 році Фондом в межах показників кошторису та плану витрат Львівському центру спрямовано на будівництво **I черги реабілітаційного комплексу** 30952,6 тис. грн, які використані **в повному обсязі** (будівельно-монтажні роботи – 15139,9 тис. грн, придбання устаткування і обладнання – 9444,7 тис. грн). Проте їх використання здійснено **з певними порушеннями чинного законодавства**. Так, за відсутності належного контролю з боку **Львівського центру** генпідрядником ТзОВ «Будмонтажресурс» (договір від 22.06.2012 № 22/06/12, звіт про результати проведення процедур відкритих і двоступеневих торгів та попередньої кваліфікації № 4 від 10.07.2012):

- обсяги виконаних робіт з улаштування алюмінієвих конструкцій зі склом, улаштування поручнів із нержавіючої сталі та з вертикального планування визначено з порушенням п.п. 6.4.4 ДСТУ Б Д.1.1-1:2013, що призвело до завищення на **197,6 тис. грн** їх вартості;

- до акта виконаних робіт (ф. КБ-2в) за грудень 2015 року № 2 додатково включено вартість труб та муфтової арматури, а також здійснено **понаднормове** списання праймеру бітумного (ізоляції) (1 кг/кв. м замість 0,35 кг/кв. м), що призвело до **завищення на 29,5 тис. грн вартості** виконаних робіт.

Довідково. Під час аудиту коштів у сумі **227,1 тис. грн** відшкодовано шляхом корегування актів виконаних робіт (ф. КБ 2в) за березень 2016 року.

Однак на **початок 2016 року** I черга реабілітаційного комплексу в експлуатацію **не введена** (ступінь готовності **97,8 відс.**), що за письмовим поясненням Фонду пов'язано з **неподанням Львівським центром** у вересні 2015 року розрахунків щодо потреби **в коштах на придбання** устаткування, **меблів та інвентарю** для облаштування приміщень. Як наслідок, придбане у грудні 2015 року устаткування вартістю **9,4 млн грн** перебуває на відповідальному зберіганні у складському приміщенні Львівського центру.

При цьому Львівським центром звернення щодо виділення коштів на придбання необхідного устаткування, **меблів та інвентарю** у сумі **1965,5 тис. грн** надіслано Фонду лише у **січні 2016 року** (лист від 22.01.2016 № 7). Зокрема, передбачалося придбати столи письмові, комп'ютерні, столи викладача, стільці, матраци, ліжка, поручні для інвалідів, тумби тощо, необхідні для облаштування кімнат для осіб з обмеженими можливостями, які будуть проходити реабілітацію. На дату підписання акта (16.03.2016) видатки на цю мету у кошторисі Львівського центру **не передбачено**;

- **6095,5 тис. грн** (16,5 відс.) використано Державним комплексом на продовження будівництва **I черги навчально-методичного центру** (м. Миколаїв, вул. Дзержинського, 55) загальною кошторисною вартістю **30 млн грн** (термін будівництва **2011–2013 роки**).

На початок 2015 року стан готовності об'єкта становив **29,7 відс.** (освоєно 8,9 млн гривень). Відповідно до титулу перехідної будови на

2015 рік²¹, у 2015 році передбачалося спрямувати на цю мету **6122,2 тис. грн** бюджетних коштів і **продовжити терміни будівництва на 2016 рік**.

Аудитом встановлено, що у **2015 році** використання коштів на продовження будівництва I черги навчально-методичного центру здійснювалося в окремих випадках з недотриманням законодавства та умов договорів, зокрема:

✓ **всупереч пункту 4.1.2 розділу 4 договору** підряду на виконання будівельних робіт з ТОВ «Антарес» від 28.10.2011 (зі змінами), **пункту 83 Загальних умов** укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 № 668 (далі – Загальні умови), Державним комплексом **не внесені зміни** до додатка 4 до договору «План фінансування будівництва», складеного на період 2011–2013 років **в частині збільшення договірної ціни**²². Через невнесення змін до додатка 4 ТОВ «Антарес» не внесено зміни до додатка 3 до договору «Графік виконання робіт», складеного на період 2011–2013 років щодо продовження термінів будівництва до 2016 року. Крім того, **всупереч вимогам пункту 5.8.5 договору, пункту 31 Загальних умов**, ТОВ «Антарес» **не забезпечено страхування** ризиків знищення або пошкодження об'єкта;

✓ **всупереч вимогам статті 36 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», пункту 14 Порядку виконання будівельних робіт**, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 № 466, Державним комплексом **не повідомлено Інспекцію** державного архітектурно-будівельного контролю у Миколаївській області про зміну у грудні 2015 року особи, відповідальної за здійснення технічного нагляду.

✓ директором Державного комплексу на підставі листа слідчого управління СБУ у Миколаївській області від 12.01.2016 року № 64/20-СВ-98-2 надані останньому документальні матеріали щодо виконання будівельних робіт на об'єкті за 2012–2015 роки (лист від 18.01.2016 №10/14 з доданням Акта прийому-передачі, підписаного головним бухгалтером). Це **унеможливило** встановлення фактичного стану справ щодо **використання 6 млн грн**, перерахованих у грудні 2015 року Державним комплексом на цю мету ТОВ «Антарес». На запит Рахункової палати (лист від 17.02.2016 № 07-270) щодо підтвердження факту передачі документів відповіді від управління СБУ у Миколаївській області на дату підготовки проекту звіту **не надходило**. При візуальному огляді об'єкта, проведеному спеціалістами Рахункової палати у січні 2016 року, жодних ознак виконання у грудні 2015 року будівельних робіт **не встановлено**.

Довідково. Згідно з актом огляду об'єкт представляє собою каркаси стін I поверху з частковими внутрішніми перегородками без панельного перекриття; наявні фактори впливу

²¹ Затвердженим 30.11.2015 директором Державного комплексу Шепелем О.Г., погодженим 02.12.2015 директором Фонду Артюхом С.О. і 03.12.2015 заступником Міністра-керівником апарату Іванкевичем В.В.

²² Договірна ціна згідно з п. 3.1 договору є динамічною і становить 23499,7 тис. грн (в цінах станом на 22.09.2011), з них 2015 рік – 6000 тис. грн, 2016 рік – 9123,317 тис. гривень.

зовнішнього природного середовища, а саме: заржавіла арматура, залишки сухої трави на будівельних конструкціях та деформація внутрішніх перегородок і зовнішніх панелей.

Таким чином, із загальної суми бюджетних коштів, використаних у 2015 році на будівництво реабілітаційних центрів, неефективно використано 9,4 млн грн, з порушенням умов договорів – 227,1 тис. грн, фактичний стан справ щодо використання 6 млн грн, перерахованих у грудні 2015 року Державним комплексом на будівельні роботи, встановити не вдалося. Ступінь готовності об'єктів будівництва на початок 2016 року становить 97,8 відс. (Львівський центр) і 50 відс. (Державний комплекс).

5. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ВИДІЛЕНИХ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ, ДЕРЖАВНИХ, МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ДЕРЖАВНИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ

5.1. Соціально-економічні наслідки використання коштів державного бюджету на функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів

Аудитом встановлено, що у 2015 році у п'яти центрах професійної реабілітації:

- **проходили професійну реабілітацію 1073 інваліди** (82,7 відс. плану), що на **43 особи менше, ніж прозвітовано Фонду через завищення** Буковинським та Львівським центрами показників виконання плану на 2015 рік за рахунок інвалідів, навчання яких фактично буде розпочато у **2016 році** (20 осіб з **30.12.2015** і 23 особи з **28.12.2015**). Водночас **формування груп** (91 особа) у грудні 2015 року при зменшенні на **8,6 відс.** упродовж 2015 року плану набору слухачів на **2015 рік дозволило збільшити показник продукту** у звіті про виконання паспорта бюджетної програми за 2015 рік.

Уточнений план набору слухачів на 2015 рік становив **1297 слухачів** і включав **940 осіб**, які розпочнуть навчання у 2015 році, та **355 осіб**, які його розпочали у 2014 році. Фактично у 2015 році зараховано на навчання **758 із 940 осіб, запланованих на 2015 рік, або 80,6 відсотка.** У розрізі центрів відсоток виконання плану коливався від **69,6 відс.** (центр «Поділля») до **83,5 відс.** (Всеукраїнський та Львівський центри). Навчання проводилося за **26 професіями** при **35 запланованих, зокрема, у Львівському центрі цей показник становив 14 із 29 професій відповідно.** Виконання плану в розрізі професій коливалося від 27,3 відс. («перукар») до 240 відс. («кухар»). При цьому із 758 зарахованих у 2015 році осіб **45,8 відс.** продовжать навчання у **2016 році.** В розрізі центрів цей показник коливався від **25,6 відс.** (Львівський центр) до **76,7 відс.** (Всеукраїнський центр).

У 2015 році з числа тих, хто проходив реабілітацію, **відраховано 5,2 відс. (56 осіб), з них 22 особи або 8,8 відс.,** на навчання яких витрачено 58,9 тис. грн центром «Поділля», зокрема, 12 осіб – за власним бажанням, одну особу – за

порушення дисципліни; Львівським центром – одну особу за порушення дисципліни (3,7 тис. грн);

- із загальної кількості інвалідів, які проходили професійну реабілітацію, **585 осіб**, або **54,5 відс.**, отримали **кваліфікаційні свідоцтва державного зразка**. Проте цей показник був завищеним на **128 осіб** унаслідок включення до звітності центром «Поділля» 120 осіб, які отримали довідки замість кваліфікаційних свідоцтв; Всеукраїнським центром – сім осіб, які отримали кваліфікаційні свідоцтва в лютому 2016 року, та однієї особи, яка не опанувала навчальну програму і отримала довідку;

- **працевлаштовано 170 осіб**, або 29,1 відс. кількості осіб, які отримали кваліфікаційні свідоцтва. Проте цей показник є також недостовірним, оскільки Львівським центром він був **завищений на 18 осіб**, у центрі «Поділля» підтверджено працевлаштування лише 11 з 15 осіб, у Всеукраїнському та Львівському центрах взагалі відсутні документальні підтвердження.

Переважна більшість інвалідів, які навчалися в центрах професійної реабілітації, мешкають в регіонах їх розташування (за винятком Всеукраїнського центру). Так, 68,1 відс. інвалідів, які проходили навчання в центрі «Поділля» (м. Вінниця), проживають у місті Вінниця або Вінницькій області або; 74,3 відс. – у Львівському центрі, проживають у Львові та Львівській області.

Аудит засвідчив, що показники, що характеризують професійну реабілітацію інвалідів, упродовж **трьох останніх років мають сталу тенденцію до зменшення**. Так, чисельність інвалідів, які проходили реабілітацію, зменшилася **на 7,4 відс., або на 86 осіб**; отримали кваліфікаційні свідоцтва – **на 16,4 відс., або на 115 осіб**; були працевлаштовані – **на 38,4 відс., або на 106 осіб**. Зокрема, чисельність осіб, які проходили професійну реабілітацію, в Буковинському центрі зменшилася **майже вдвічі** (з 128 до 66 осіб), рівень їх працевлаштування становив **9,8 відсотка**. Найбільший показник працевлаштування має Донбаський центр – 40 відсотків.

При цьому **перелік професій**, за якими навчається **більшість інвалідів**, упродовж трьох останніх років **залишається незмінним**, що свідчить про недостатнє вивчення їх актуальності на ринку праці. Так, за професією «оператор комп'ютерного набору» у 2013 році навчалися 25,2 відс. інвалідів, які проходили реабілітацію, у 2014 році – 25,3 відс., у 2015 році – 24,7 відсотка.

Навчальні плани і програми **розробляються центрами професійної реабілітації самостійно, затверджуються департаментами освіти та науки відповідних областей, а Мінсоцполітики та Фондом не аналізуються**.

Через відсутність належного контролю з боку Мінсоцполітики та Фонду **терміни навчання** у центрах не залежали **від рівня кваліфікації**, який інвалід отримує після закінчення навчання, та **виду професії** (від півтора місяця «вишивальниця», «квіткар», «ліфтер» до **13 місяців** «взуттьовик з індивідуального пошиття взуття») і навіть за **однаковими професіями** визначалися **центрами**. Зокрема, термін навчання за професією: «вишивальниця» у Львівському центрі становив півтора місяця, у

Всеукраїнському центрі – 10 місяців; «крavecь» у Буковинському центрі – три місяці, у центрі «Поділля» – вісім місяців; «швачка» у Львівському центрі – три місяці. У Всеукраїнському центрі за шістьма із дев'яти професій – 10 місяців, тобто враховуючи півтора місяця канікулярного періоду влітку, навчання триває майже рік.

Водночас за **втручанням Мінсоцполітики** двічі були змінені терміни навчання за професіями «оператор комп'ютерного набору» та «швачка» у **Всеукраїнському центрі**: у 2014 році – скорочені до 6 місяців, а в січні 2015 року знову поновлені до 10 місяців²³ з метою отримання інвалідами вищого кваліфікаційного рівня. При цьому тривалий термін навчання у Всеукраїнському центрі в окремих випадках зумовлював його передчасне завершення окремими інвалідами. Так, у 2015 році **п'ять осіб** закінчили навчання на **три-пять місяців раніше**: три особи виявили бажання отримати кваліфікаційні свідоцтва II категорії замість I, **дві особи достроково** отримали кваліфікаційні свідоцтва. Водночас Всеукраїнський центр має один з найнижчих серед центрів показник працевлаштування інвалідів у 2015 році – **12,4 відс.** і один із найвищих показників відрахування (**18 осіб, або 7 відс. осіб**, які проходили реабілітацію).

Аналіз показників діяльності центрів професійної реабілітації інвалідів щодо надання ними у 2015 році **реабілітаційних послуг** засвідчив:

✓ **рівень завантаженості в середньому за рік** становив: **Буковинського центру 50 відс.** (20 відс. – вересень, 28 відс. – липень, серпень), центру «Поділля» – **50 відс.**, Львівського центру – **70 відс.**, Всеукраїнського центру – **72,5 відс.**, Донбаського центру – **92,5 відс.** (50 відс. – квітень, з липня по грудень – 100 відс.);

✓ **середні витрати на проходження професійної реабілітації** однієї особи у 2015 році за розрахунками (за сумами здійснених поточних видатків) становили **32,8 тис. грн** і за три роки зросли більш ніж на **третину (36,7 відс.)**. При цьому в Буковинському центрі цей показник збільшився в **2,4 рази**, з 21,8 тис. грн (у 2013 році) до **51,3 тис. грн** (у 2015 році), у Всеукраїнському центрі – на **40,1 відс.**, з 42,1 тис. грн до **59 тис. грн відповідно**.

Найбільші середні витрати на навчання в розрахунку на одну особу у 2015 році у Всеукраїнському центрі – **59 тис. грн** (через значні обсяги видатків на утримання та тривалі терміни навчання), **найменші** – у **Донбаському центрі – 19,5 тис. грн**, у зв'язку з особливостями надання послуг (послуги з професійного навчання надаються на договірній основі закладами професійно-технічної освіти).

Разом з тим **матеріально-технічна база** для забезпечення професійної реабілітації є **недостатньою** і в окремих центрах, зокрема центрі «Поділля», відповідає **вимогам Державних стандартів професійно-технічної освіти** за професією «адміністратор» на **75 відс.**, за професією «оператор комп'ютерного набору» – на **98 відс.**, забезпеченість підручниками – **68,5 відсотка**.

²³ На підставі листа Мінсоцполітики від 14.01.2015 № 167/0/14-15/19 за підписом Першого заступника Міністра В.В. Шевченка.

Наприклад, за професією «адміністратор» навчальний клас обладнаний, зокрема, шістьма замість 15 комп'ютерів, відсутні обов'язкові засоби навчання: принтери, сканер, факс, ксерокси, знищувач паперу, ламінатор, палітурний пристрій, нумератор, штамп та печатки; за професією «перукар» замість передбачених: п'яти сушок наявна лише одна, п'яти мийок – одна, двох стерилізаторів – один, а 15 тресбанок відсутні взагалі.

Навчальні кабінети **Львівського центру** за професіями «манікюрниця», «педикюрниця», «візажист-стиліст», «оператор комп'ютерного набору» **не обладнані** відповідно до вимог **Примірного переліку приміщень** (Додаток 3) та **обладнання кабінетів** центру соціальної реабілітації дітей-інвалідів та центрів професійної реабілітації інвалідів системи Мінсоцполітики (Додатки 4, 5), затвердженого наказом Мінсоцполітики від 08.11.2011 № 431. Зокрема, у навчальному кабінеті за професією «манікюрниця» відсутні 13 столів для манікюру, 13 ламп настільних, 13 індивідуальних наборів інструментів для манікюру і 20 стільців.

Зазначене **значно ускладнює набуття** інвалідами практичних навичок за відповідними професіями, що впливає на якість освіти та подальше працевлаштування інвалідів. При цьому **лише 18 із 195 інвалідів**, які навчалися в центрі «Поділля», та 20 із 321 інвалідів Львівського центру проходили виробничу практику на спеціалізованих підприємствах та в установах;

✓ мали місце **випадки повторного** за рішеннями МСЕК (ЛКК) **проходження 62 особами** професійної реабілітації за розрахунками на суму **1056,3 тис. грн**, у т.ч. у центрі «Поділля» – 19 особами (395,2 тис. грн), Львівському центрі – **43 (661,1 тис. грн)**, з них чотирма – **втретє**. При цьому працевлаштування цих осіб **документально не підтверджено**. Так: у центрі «Поділля» інвалід І гр. В. проходив професійну реабілітацію **двічі** з 20.07.2013 по 26.12.2013 за професією «оператор комп'ютерного набору», з 10.09.2014 по 10.02.2015 – «візажист»; у **Львівському центрі**: інвалід К. – **тричі** з 10.12.2012 по 10.05.2013 – «оператор комп'ютерного набору», з 17.09.2013 по 17.06.2014 – «живописець», з 29.10.2014 по 29.04.2015 – «кухар»; **інвалід П.** – **тричі** з 13.12.2012 по 14.06.2013 – «агент з організації туризму», з 17.09.2013 по 17.06.2014 – «живописець», з 29.10.2014 по 29.04.2015 – «кухар». Разом з тим Львівським центром упродовж 2015 року **були перевищені ліцензійні обсяги** одночасного навчання за двома професіями: оператор комп'ютерного набору – на 13 осіб з 30.06.2015 по 07.07.2015; оператор комп'ютерної верстки – на 11 осіб з 31.08.2015 по 04.08.2015, що також негативно вплинуло на якість навчання;

✓ центром «Поділля» надання послуг з професійної реабілітації здебільшого здійснювалося за професіями за наявності висновків центрів зайнятості щодо самостійного працевлаштування інвалідів у зв'язку з відсутністю попиту на них на ринку праці, а у окремих випадках – і за відсутності таких висновків. Як наслідок, аудитом встановлено, що 17 таких слухачів не працевлаштовані, а на їх навчання за розрахунками використано **368,9 тис. гривень**. Так, інвалід ІІІ гр. Г. зарахований для проходження

навчання за професією «оператор котельні» з 17.03.2015 по 19.06.2015 за наявності висновку Тиврівського районного центру зайнятості Вінницької області щодо відсутності вакансій за цією професією; інвалід Д. отримав кваліфікацію за професією «манікюрник» за наявності аналогічного висновку Болградського районного центру зайнятості Одеської області. На дату аудиту центр не володіє інформацією щодо працевлаштування цих слухачів, на навчання яких витрачено **35,5 тис. гривень**.

Таким чином, соціальний ефект від спрямування коштів на функціонування центрів професійної реабілітації впродовж трьох останніх років знижується: контингент інвалідів, які проходили реабілітацію, зменшився на 7,4 відс. (на 86 осіб), отримали кваліфікаційні свідоцтва – на 16,4 відс. (на 115 осіб) та були працевлаштовані – на 38,4 відс. (на 106 осіб), а навчання здійснюється за професіями, неактуальними на ринку. Як наслідок, у 2015 році працевлаштовано лише кожного шостого з числа, тих які проходили професійну реабілітацію.

5.2. Соціально-економічні наслідки використання коштів державного бюджету на функціонування державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів

У 2015 році у **трьох центрах** соціальної реабілітації дітей-інвалідів пройшло реабілітацію **1977 дітей-інвалідів** (з урахуванням перехідних з 2014 року), в т.ч. 1002 особи – в Державному комплексі (140,1 відс. планової кількості дітей на 2015 рік), 667 – в центрі «Промінь» (164,7 відс.), 308 осіб – у Волинському центрі (103,4 відс.); з них **173 дитини-інваліда** інтегровані у загальноосвітні заклади. Порівняно з 2014 роком цей показник збільшився на **16,1 відс.**, з 2013 роком – на **13,6 відс.** Водночас у 2015 році обсяги видатків на функціонування центрів, порівняно з попереднім роком, підвищилися на **46,5 відс.**, з 2013 роком – на **26,6 відсотка**.

Із загальної кількості дітей-інвалідів **73,3 відс.** проходили реабілітацію за амбулаторною (денною) формою, **26,2 відс.** – в стаціонарних відділеннях (цілодобове перебування), решта – під домашнім патронатом (9 осіб центру «Промінь»). При цьому в розрізі центрів цей показник коливався від **17,8 відс.** у Державному комплексі за стаціонарною формою (при місткості стаціонару 15 ліжко-місць), **23,7 відс.** в центрі «Промінь» (40 місць) до **59,4 відс.** Волинському центрі (30 місць).

У розрізі нозологій отримали реабілітаційні послуги у 2015 році в:

- **Державному комплексі 58,9 відс.** (590 осіб) діти з ураженнями опорно-рухового апарату, центральної та периферичної нервової системи, **28,3 відс.** (284 осіб) – з психічними захворюваннями та розумовою відсталістю, 3,8 відс. – з ураженнями внутрішніх органів, 6,8 відс. – іншими захворюваннями, решта – з ураженнями слуху, зору, онкологічними захворюваннями;

- **центрі «Промінь» – 74,5 відс.** (497 осіб) з органічними ураженнями центральної нервової системи, **22,6 відс.** (151 особа) – з психічними захворюваннями, розумовою відсталістю, 2,1 відс. – із захворюваннями опорно-

рухового апарату, решта – із спадковими хворобами. **Станом на 01.01.2016 черга** на проходження реабілітації у центрі «Промінь» становила **382 дитини**;

- **Волинському центрі – 48,7 відс.** (150 осіб) з ураженнями центральної нервової системи, **14,6 відс.** (45 осіб) – з інтелектуальними вадами, **14,3 відс.** (44 особи) – з ураженнями опорно-рухового апарату, **11,4 відс.** (35 осіб) – з генетичними захворюваннями, **10,4 відс.** (32 особи) – мають декілька вад, решта – з вадами зору, слуху.

Разом з тим мали місце випадки надання Державним комплексом **трьом особам** реабілітаційних послуг за амбулаторною формою обслуговування (за направленнями органів соціального захисту населення) **двічі на рік**: дитина-інвалід Ш. перебувала в центрі дитячої ортопедії та реабілітації з 01.01.2015 по 27.02.2015 та з 05.05.2015 до кінця року, дитина-інвалід Г. – в центрі соціальної реабілітації дітей-інвалідів «Надія» – з 01.01.2015 по 29.01.2015, з 05.03.2015 до кінця року, дитина-інвалід М. – в центрі дитячої ортопедії та реабілітації з 01.01.2015 по 27.02.2015, з 02.06.2015 по 22.10.2015.

Аналіз показників діяльності центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів щодо надання реабілітаційних послуг засвідчив таке:

✓ **середні витрати** (за сумами здійснених поточних видатків) у 2015 році у розрахунку на 1 дитину-інваліда становили **12,7 тис. грн** і збільшилися за останні три роки **на 5 відс.** (12,1 тис. грн). У розрізі центрів цей показник коливався **від 10,6 тис. грн** (або на 0,9 відс. вищий, ніж 2013 року) в Державному комплексі до **16,1 тис. грн** (або на **27,3 відс.**) у Волинському центрі;

✓ **показник завантаженості центрів**, враховуючи **особливості проходження реабілітації** дітьми-інвалідами (наприклад, в центрі «Промінь» призначається курс реабілітації переважно тривалістю один рік, при цьому графіки перебування дітей різні – одні діти-інваліди впродовж курсу реабілітації відвідують центр 1-2 рази на тиждень, інші – кілька місяців через день або кілька тижнів кожний день), **не визначався**. Водночас аналіз відвідування дітьми окремих центрів засвідчив значні коливання їх завантаженості в окремі дні. Зокрема, встановлено, що 03.04.2015 на цілодобовому перебуванні у центрі «Промінь» було 11 дітей, або **27,5 відс.**, на денному стаціонарі – 95 дітей, або **91,3 відс.**; 13.05.2015 – 11 (**27,5 відс.**) та 104 (**100 відс.**); 01.09.2015 – 4 (**10 відс.**) та 79 (**76 відс.**); 23.10.2015 – 26 (**65 відс.**) та 89 (**85,6 відс.**); 25.11.2015 – 21 (**52,5 відс.**) та 97 (**93,3 відс.**) відповідно.

У Волинському центрі із загальної кількості дітей, які відображені у звітності як такі, що пройшли курс реабілітації протягом 2015 року, курс реабілітації 164 дітей (**53 відс.**) становив **від одного до трьох місяців**, 55 дітей – **від трьох до шести місяців**, 46 дітей – **від шести до 12 місяців** та у 43 дітей – **більше року при максимально можливому – два роки**, що пов'язано з особливостями реабілітаційного процесу;

✓ не в повному обсязі використовує свої потужності навчально-методичний центр Державного комплексу, в якому у 2015 році підвищили свою

кваліфікацію лише 60 відс. (120 осіб) фахівців-реабілітологів установ соціальної реабілітації дітей-інвалідів України при ліцензійному обсязі (200 осіб);

✓ у деяких центрах відсутні окремі приміщення для надання реабілітаційних послуг, визначені Примірним переліком, затвердженим наказом Мінсоцполітики від 08.11.2011 № 431, зокрема: у **Волинському центрі** кабінети первинного огляду, соціального педагога, консультативний кабінет для батьків, навчальні класи, реєстратура та душеві; у **центрі «Промінь»** окремі кабінети лікаря-педіатра і лікаря-невролога дитячого (працюють в одному кабінеті); лікаря ЛФК (у залі ЛФК разом з медичною сестрою з лікувальної фізкультури); лікаря-фізіотерапевта (у кабінеті з надання фізіотерапевтичних послуг разом з медичною сестрою); лікаря-психіатра (позмінно у сенсорній кімнаті або кабінеті інтерактивної системи психонейромоторної реабілітації «Нірвана»); належна матеріально-технічна база, зокрема, у Волинському центрі відсутні тренажери для дітей, медичні та масажні кушетки, діагностичні комп'ютери та методики, **підйомник (ліфт)**, спеціальний автомобіль для перевезення інвалідів, а наявні не мають необхідних пристроїв чи приладів.

Разом з тим аудит засвідчив, що центрами соціальної реабілітації за відсутності належного контролю та координації з боку Мінсоцполітики не забезпечено ефективного управління державним майном, зокрема:

- Волинським центром зберігаються у складському приміщенні і не використовуються **39 од. реабілітаційного обладнання** на суму **599,1 тис. грн**, зокрема, централізовано придбані Мінсоцполітики і передані: у **грудні 2005 року підйомник вертикального переміщення** у зв'язку з відсутністю коштів на його встановлення за наявності потреби в ньому; за КПКВК 2501390 у **грудні 2013 року – 16** нейроортопедичних костюмів «Атлант» вартістю 25,3 тис. грн кожен через їх застосування лише для дітей, хворих на ДЦП;

- Державним комплексом не використовується вантажний автомобіль ГАЗ 5312 (1988 рік випуску), оскільки потребує ремонту, автобус HYUNDAI AERO EXPRESS (2007 рік) залишковою вартістю **222,1 тис. грн** використовувався у 2014 році лише 60 днів, у 2015 році – 23 дні. Медичне обладнання (9 од.), комп'ютерна техніка (35 од.) загальною вартістю **136,8 тис. грн**, що не підлягають ремонту, не списано у зв'язку з відсутністю коштів на оплату письмового висновку про непридатність та подальшу утилізацію. Проте кошти на цю мету до показників потреби в коштах і кошторису на 2015 рік **не включені**;

- через незадоволення Мінсоцполітики потреби в коштах Державного комплексу і Волинського центру на **сервісне обслуговування** комплексів «LocomatPro» (2740 євро кожний) **не працює обладнання** для локомоторної терапії вартістю **5475 тис. грн** кожне (централізовано придбане Мінсоцполітики у кінці 2012 року за кошти державного бюджету за КПКВК 2501390 і передане центрам без визначення джерел його утримання). Це унеможлиблює отримання дітьми-інвалідами високоефективних

реабілітаційних послуг і свідчить про неефективне використання придбаного реабілітаційного обладнання.

Разом з тим аудитом встановлено використання ортопедичною майстернею, що функціонує у складі Державного комплексу, який є неприбутковою організацією²⁴, його основних фондів і площ та спрямування отриманих доходів на забезпечення лише своєї господарської діяльності, що неповною мірою відповідає статті 13 Бюджетного кодексу України. Зокрема, у 2015 році за виготовлені протезно-ортопедичні вироби Державний комплекс згідно з укладеним договором отримав від Фонду **906,9 тис. грн**, з них: **58 відс.** використав на оплату праці з нарахуваннями 6,5 шт. од. працівників ортопедичної майстерні за завищеними посадовими окладами, надбавками та преміями, розміри яких постійно збільшувалися незалежно від результатів діяльності; 29,6 відс. – на придбання сировини та матеріалів для ПОВ тощо.

При цьому внутрішнім аудитом Мінсоцполітики встановлено, що ортопедична майстерня функціонує в приміщенні центру дитячої ортопедії, а переповнені майже вдвічі²⁵ **навчальні групи розташовуються в підвальних приміщеннях**. Водночас метою створення цієї майстерні згідно з Положенням про неї, затвердженим директором Державного комплексу, з посиланням на неіснуючі в Положенні про Державний комплекс пункти 3.1.5, 11.3.2, є забезпечення на госпрозрахунковій основі потреб дітей-інвалідів технічними засобами реабілітації і надання їм консультативної ортопедичної допомоги.

Крім того, Державним комплексом використано **27 тис. грн** власних надходжень на придбання основних засобів, зокрема **преса для приклеювання підошви взуття** для ортопедичної майстерні (13,2 тис. грн), яка цей вид діяльності на сьогодні не здійснює, замість проведення видатків на цілі, на які **не вистачає бюджетних коштів**, зокрема, сервісне обслуговування обладнання для локомоторної терапії.

Таким чином, чисельність дітей-інвалідів, які у 2015 році отримали реабілітаційні послуги, збільшилася, що стримувало підвищення середніх витрат у розрахунку на одну дитину-інваліда. Матеріально-технічна база більшості центрів є недостатньою для надання якісних реабілітаційних послуг. Встановлені факти тривалого невикористання придбаного за бюджетні кошти високоефективного реабілітаційного обладнання.

ВИСНОВКИ

1. Головним розпорядником коштів бюджетної програми за КПКВК 2507030 Мінсоцполітики та її відповідальним виконавцем Фондом у 2015 році не забезпечено на належному рівні організацію використання всеукраїнськими, державними, міжрегіональними центрами професійної реабілітації інвалідів і державними центрами соціальної реабілітації дітей-

²⁴ Нарахування на заробітну плату та комунальні тарифи для бюджетних організацій, звільнення від податку на прибуток і земельного податку.

²⁵ Фактична наповнюваність груп становить від 15 до 19 осіб замість від 8 до 10 осіб, як це визначено пунктом 6.6 Положення № 505.

інвалідів сфери управління Мінсоцполітики коштів спеціального фонду державного бюджету на їх функціонування. Із 118,2 млн грн, використаних реабілітаційними центрами, через неефективні управлінські рішення залучених до цього процесу учасників, відсутність належного контролю Мінсоцполітики як головного розпорядника бюджетних коштів за обґрунтованістю їх планування, спрямування та використання, а також недоліки організаційного характеру 9,4 млн грн використано з порушенням законодавства, 11,9 млн грн використано неефективно та 1,4 млн грн асигнувань повернено до спеціального фонду державного бюджету як невикористані.

За останні три роки видатки за рахунок надходжень до Фонду на функціонування 9 діючих реабілітаційних центрів збільшилися з **82,1 млн грн** до **112,2 млн грн**, незважаючи на зменшення чисельності одержувачів послуг з професійної і соціальної реабілітації у цих центрах з **3436 осіб** у 2013 році до **3267 осіб** у 2015 році. Соціальний ефект від спрямування коштів реабілітаційним центрам за цей період також знизився, зокрема, зменшився контингент інвалідів, які проходили професійну реабілітацію, на **7,4 відс.**, на **16,4 відс.** менше отримано кваліфікаційних свідоцтв державного зразка і на **38,4 відс.** працевлаштовано, а навчання здійснювалося за професіями, що є неактуальними на ринку. Із **1073** інвалідів, які у 2015 році проходили професійну реабілітацію, **54,6 відс.** отримали кваліфікаційні свідоцтва і лише **кожний шостий** був працевлаштований. При цьому середньорічна завантаженість центрів професійної реабілітації коливалася від 50 відс. до 90 відс. (в окремі місяці лише на 20 відсотків).

Як наслідок, за розрахунками середні витрати на професійну реабілітацію однієї особи за цей період підвищилися більш як **на третину** і становили **32,8 тис. грн**, а у Всеукраїнському центрі – **на 40,1 відс.** і становили **59 тис. грн**, Буковинському центрі – **в 2,4 рази – 51,3 тис. грн**; на соціальну реабілітацію дітей-інвалідів – **на 5 відс. – 12,7 тис. грн**, а у Волинському центрі – **на 27,3 відс. – 16,1 тис. гривень**. Це зумовлено відсутністю залежності обсягів видатків на функціонування реабілітаційних центрів, які, по суті, є видатками на їх утримання, від чисельності осіб, які проходять в них професійну та соціальну реабілітацію, що не сприяє ефективному використанню бюджетних коштів та не мотивує центри до результативної діяльності.

Матеріально-технічна база центрів незадовільна, приміщення і обладнання не відповідають встановленим вимогам для надання якісних реабілітаційних послуг, вискоєфективне реабілітаційне обладнання та транспортні засоби, придбані за бюджетні кошти, вартістю, за розрахунками, **11,8 млн грн** не використовуються від одного до 10 років. Отже, не забезпечено ефективного управління наявним державним майном.

2. Нормативно-правова база, що врегульовує питання використання коштів державного бюджету на функціонування реабілітаційних центрів,

містить окремі неузгодженості та правові прогалини, які впливають на ефективність їх використання та якість надання реабілітаційних послуг.

2.1. Кабінетом Міністрів України не дотримано виконання вимоги частини шостої статті 20 Закону № 875 щодо затвердження окремого порядку використання сум АГС на функціонування реабілітаційних центрів, а Порядок № 70 не визначає механізму і напрямів їх здійснення, що ускладнює обґрунтоване планування та ефективне використання бюджетних коштів на цю мету.

2.2. Віднесення до отримувачів реабілітаційних послуг, що надаються центрами соціальної реабілітації дітей-інвалідів відповідно до Положення № 505, дітей віком до двох років, які мають ризик отримати інвалідність, не узгоджується з пунктом 3 Порядку № 80, згідно з яким підставою для їх отримання є довідка МСЕК, ЛКК про встановлення інвалідності та індивідуальна програма реабілітації.

2.3. Нормативами чисельності працівників структурних підрозділів Державного комплексу соціальної реабілітації дітей-інвалідів, визначеними наказом Мінсоцполітики від 25.04.2007 № 189, на відміну від Типових штатів, не встановлено посади дитячого лікаря-психіатра за наявності значного контингенту дітей-інвалідів з психічними захворюваннями та розумовою відсталістю, які отримують у ньому реабілітаційні послуги.

2.4. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.10.2010 № 953, яка встановила, що інваліди Всеукраїнського центру забезпечуються харчуванням за натуральними добовими нормами харчування відпочиваючих у санаторіях сфери управління Мінсоцполітики, а решти центрів професійної реабілітації – за натуральними добовими нормами харчування в інтернатних установах для громадян похилого віку та інвалідів сфери управління Мінсоцполітики, створила нерівні умови для одержувачів реабілітаційних послуг однієї соціальної категорії громадян і призвела у 2015 році до підвищення планової вартості триразового харчування однієї особи на добу порівняно з Львівським центром – в **1,4 раза**, центром «Поділля» (м. Вінниця) – в **1,5 раза**. Крім того, умови оплати праці для працівників Всеукраїнського центру встановлені окремим наказом Мінсоцполітики від 14.10.2005 № 326, а для решти реабілітаційних центрів – спільним наказом Мінпраці, Міністерства охорони здоров'я України від 05.10.2005 № 308/519 «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення». Як наслідок, створено умови для додаткових витрат бюджетних коштів на цю мету. Так, розміри середньої заробітної плати у Всеукраїнському центрі **перевищували** аналогічні показники решти центрів у середньому на **18 відсотків**.

3. Управління бюджетними коштами за КПКВК 2507030 на забезпечення функціонування реабілітаційних центрів Мінсоцполітики та Фондом у 2015 році здійснювалося з певними недоліками, а також з порушеннями при плануванні видатків на цю мету вимог Порядку № 228, що призвело в окремих випадках до затвердження цим центрам за

окремими напрямками кошторисних призначень понад потребу, за відсутності детальних розрахунків і економічних обґрунтувань, надання окремим з них необґрунтованих переваг при розподілі бюджетних коштів, що спричинило неповне використання асигнувань. Як наслідок, у кінці року до спеціального фонду державного бюджету повернено 1436,5 тис. грн і утворено значні залишки запасів товарно-матеріальних цінностей, обсяги яких у більшості випадків перевищували, за розрахунками, тримісячну потребу в них.

3.1. Мінсоцполітики та Мінфіном паспорт бюджетної програми за КПКВК 2507030 на 2015 рік затверджений з порушенням термінів, встановлених частиною восьмою статті 20 Бюджетного кодексу України і пунктом 6 Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, що відповідно до пункту 17 статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.

3.2. Мінсоцполітики у порушення пункту 17 Порядку № 228 у проектах кошторисів чотирьох центрів не визначило обсягів власних надходжень до спеціального фонду в сумі 4302,6 тис. грн; допустило затвердження усупереч вимогам пункту 29 Порядку № 228 у кошторисах шести центрів видатків у сумі **1394,7 тис. грн** без детальних розрахунків і економічних обґрунтувань, а також показників видатків на оплату комунальних послуг у сумі **10031,4 тис. грн** з недотриманням вимог частини третьої статті 51 Бюджетного кодексу України – за відсутності затверджених Мінсоцполітики лімітів.

3.3. Визначені Мінсоцполітики і Фондом результативні показники паспорта бюджетної програми в частині видатків на функціонування реабілітаційних центрів лише частково враховували вимоги Соціальних нормативів і не розкривають стану використання бюджетних коштів, ступеня досягнення поставленої мети і виконання завдань бюджетної програми, що є порушенням вимог пункту 1 розділу I Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, і пункту 6 Загальних вимог до визначення результативних показників бюджетної програми, затверджених наказом Мінфіну від 10.12.2010 № 1536. Зокрема, відсутні показники про стан освоєння коштів, передбачених на капітальне будівництво, використання проектних можливостей реабілітаційних центрів, середні витрати на проведення професійної реабілітації інвалідів і соціальної реабілітації дітей-інвалідів. Показники щодо стану проходження інвалідами професійної реабілітації завищені, а показник працевлаштування недостовірний через відсутність у більшості центрів документальних підтверджень факту зайнятості інвалідів після закінчення навчання.

3.4. Центр «Промінь» (м. Вінниця) через сплату не наданих постачальниками послуг завищив фактичні видатки за комунальні послуги та енергоносії у **2014 році – на 82,6 тис. грн, у 2015 році – 69,3 тис. грн**, що є порушенням вимог частини п'ятої статті 9 Закону України від 16.07.99 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Непроведення

звірки розрахунків після закінчення бюджетних періодів призвело до зниження на початок і кінець 2015 року дебіторської заборгованості у вказаних сумах.

4. На повноті та якості надання реабілітаційних послуг позначилися і недоліки в роботі органів, залучених до процесу організації використання коштів на функціонування реабілітаційних центрів.

4.1. Існуюча організаційна схема використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування реабілітаційних центрів, підпорядкованих Мінсоцполітики, позбавляє Фонд можливості здійснювати внутрішній контроль, оскільки такі повноваження згідно із статтею 26 Бюджетного кодексу України покладено на Мінсоцполітики. У 2015 році Фонд перевірки реабілітаційних центрів самостійно не проводив, а його представники залучалися до трьох комплексних перевірок Мінсоцполітики.

4.2. Мінсоцполітики не розробило на виконання абзацу третього пункту 28 Порядку № 228 механізму затвердження штатних розписів реабілітаційних центрів. Погодження цих проектів здійснювалося Мінсоцполітики без участі Фонду, що ускладнювало виконання ним, як відповідальним виконавцем, статті 20 Бюджетного кодексу України в частині забезпечення цільового та ефективного використання бюджетних коштів і стало однією з причин порушення законодавства у сфері оплати праці і нормативів чисельності працівників реабілітаційних центрів. Зазначене зумовило завищення на **2615,4 тис. грн** видатків на цю мету і призвело до затвердження штатних розписів реабілітаційних центрів на 2015 рік з недотриманням термінів, визначених пунктом 37 Порядку № 228 (штатні розписи затверджені із затримкою від двох тижнів до двох місяців після затвердження кошторисів, що вплинуло на обґрунтованість розрахунків до них).

4.3. Організаційні структури трьох із п'яти центрів професійної реабілітації та двох із трьох центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів затверджені їх директорами та погоджені Мінсоцполітики, незважаючи на їх невідповідність вимогам розділу III Положення № 505, Наказу № 379, і умовам власних положень цих центрів. Так, у структурі Буковинського центру відсутні **3 із 5** відділень, визначених Наказом № 379; Всеукраїнського центру – **2 із 5 відділень** (соціальної та психологічної реабілітації); центру «Поділля» – відділення фізичної реабілітації, центру «Віра, надія, любов» – відділення професійної реабілітації. Водночас відсутність у структурі цих центрів відділень із окремих видів реабілітації, наявність яких передбачена Типовими положеннями, може позначитися на якості надання комплексу послуг з реабілітації.

4.4. Передбачення фінансування центру «Віра, надія, любов» (бюджетна установа з комплексної реабілітації) згідно з абзацом другим розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.07.2012 № 453-р за рахунок бюджетних призначень, затверджених Мінсоцполітики у Державному бюджеті України на відповідний рік відповідно до статті 20 Закону № 875, і Донбаського центру

(статус міжрегіонального фактично не підтверджено) не узгоджується із нормами статті 87 Бюджетного кодексу України та підпункту 7 пункту 2 Порядку № 70 щодо спрямування бюджетних коштів на функціонування реабілітаційних центрів. У 2015 році на функціонування цих центрів використано **17 млн гривень**.

Розроблені Мінсоцполітики у 2015 році з метою врегулювання цих питань законопроекти на час аудиту перебувають у Верховній Раді України.

4.5. Внесення постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 229 змін до Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти та затвердження наказом Міністерства освіти і науки України від 02.04.2015 № 387 Порядку замовлення, видачі та обліку документів про професійно-технічну освіту державного зразка призвело до закриття доступу до Єдиної державної електронної бази з питань освіти і припинення видачі з травня 2015 року документів про професійно-технічну освіту державного зразка установам, які не пройшли державної атестації, у тому числі необґрунтовано – центрам професійної реабілітації інвалідів, які відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.02.96 № 200 «Про ліцензування, атестацію та акредитацію навчальних закладів» не належать до професійно-технічних навчальних закладів, що підлягають атестації. Як наслідок, 127 випускників центру «Поділля», Всеукраїнського центру всупереч пункту 7 Наказу № 379 не отримали свідоцтва державного зразка, що не сприятиме їх працевлаштуванню та свідчить про неефективне використання **2496,2 тис. грн** бюджетних коштів.

4.6. Запроваджена Фондом форма звітності центрів професійної реабілітації не містила окремих показників (даних на кінець звітного періоду про чисельність осіб, які продовжать навчання в наступному році, про фактично зарахованих на навчання осіб), що ускладнило встановлення фактичного стану справ з цього питання. Разом з тим непередбачення Порядком взаємодії обміну інформацією між Фондом і центрами професійної реабілітації інвалідів унеможливило перевірку достовірності наданих ними показників.

4.7. Можливості ЦБІ залишаються обмеженими і не дають змоги об'єктивно оцінити фактичний стан надання послуг реабілітаційними центрами (відсоток його наповнення коливався **від 78,7 відс.** (центр «Промінь») до **87,4 відс.** (центр «Віра, надія, любов»). При цьому невнесення або некоректне внесення інформації про інвалідів до ЦБІ органами соціального захисту населення унеможливило подальше внесення центрами відомостей про надані їм послуги.

5. Із шести реабілітаційних центрів, охоплених перевіркою під час проведення аудиту, у п'яти встановлені фактично неефективного використання бюджетних коштів або їх використання з порушенням законодавства, зокрема:

- центром «Поділля» (м. Вінниця) надавалися послуги з професійної реабілітації за професіями здебільшого за наявності висновків центрів зайнятості щодо самостійного працевлаштування інвалідів у зв'язку з

відсутністю попиту на них на ринку праці, а в окремих випадках за відсутності таких висновків. Як наслідок, аудитом встановлено, що 17 таких слухачів не працевлаштовані, а на їх навчання, за розрахунками, використано **368,9 тис. гривень**;

- мали місце випадки повторного за рішеннями МСЕК (ЛКК) проходження **62** особами професійної реабілітації вартістю, за розрахунками, **1056,3 тис. грн**, у т.ч. у центрі «Поділля» – **19**, у Львівському центрі – **43**, з них чотирма особами – **втретє**. При цьому працевлаштування цих осіб документально не підтверджено;

- центр «Промінь» (м. Вінниця), Волинський центр не дотримувалися вимоги чинного законодавства щодо забезпечення повноцінного харчування дітей-інвалідів, що вплинуло на якість реабілітаційного процесу, та не забезпечили ефективного використання бюджетних коштів, оскільки придбавали окремі продукти харчування понад потребу і були відсутні необхідні їх види;

- Львівським центром при здійсненні капітальних видатків на будівництво використано з порушенням умов договорів **227,1 тис. грн** та неефективно **9444,7 тис. гривень**. Встановлення фактичного стану справ щодо використання Державним комплексом **6 млн грн** на будівельні роботи неможливе через відсутність документів, які були надані управлінню СБУ у Миколаївській області. Ступінь готовності об'єктів будівництва на початок 2016 року становить 97,8 відс. (Львівський центр) і 50 відс. (Державний комплекс);

- функціонуючими у структурах Державного комплексу, центрів «Промінь», «Поділля» та Волинського центру відділеннями з медичного спостереження або медичної реабілітації медичні послуги (медикаментозне лікування, ЛФК, лікувальний масаж, рефлексотерапія, фізіотерапевтичні процедури тощо) надавалися всупереч пункту 20 статті 9 Закону України від 01.06.2000 № 1775 «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» та пункту 15 статті 7 Закону України від 02.03.2015 № 222 «Про ліцензування видів господарської діяльності» за відсутності ліцензій з медичної практики;

- використання ортопедичною майстернею, що функціонує у складі Державного комплексу, який є неприбутковою організацією, його основних фондів і площ та спрямування отриманих доходів на забезпечення лише своєї господарської діяльності неповною мірою відповідає статті 13 Бюджетного кодексу України. Так, із **906,9 тис. грн**, отриманих у 2015 році від Фонду за виготовлені ПОВ, **58 відс.** використано на оплату праці з нарахуваннями 6,5 шт. од. працівників ортопедичної майстерні за завищеними посадовими окладами, надбавками та преміями; **29,6 відс.** – на придбання сировини та матеріалів для виробництва ПОВ; **3 відс.** – на придбання основних засобів, зокрема преса для приклеювання підошви взуття, хоча цей вид діяльності нею на сьогодні не здійснюється, замість здійснення видатків на цілі, на які не вистачає бюджетних коштів, зокрема, сервісне обслуговування обладнання для локомоторної терапії.

ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами аудиту вважаємо за доцільне:

1. Поінформувати Верховну Раду України про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів.

2. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів, надіслати Кабінету Міністрів України, рекомендувавши вжити заходів щодо вивчення питання:

- встановлення відповідно до частини шостої статті 20 Закону № 875 окремого порядку використання сум АГС на функціонування реабілітаційних центрів або доповнення норм Порядку № 70;

- встановлення уніфікованого підходу до реабілітаційних центрів у частині визначення умов оплати праці, розрахунку видатків на харчування;

- уточнення статусу установи комплексної реабілітації (центр «Віра, надія, любов») і визначення джерел її фінансування, що підпадають під ознаки фінансування установ такого типу;

- надання центрам професійної реабілітації, які здійснюють професійне навчання інвалідів, статусу професійно-технічного навчального закладу та визначення правомірності проведення атестації таких центрів (надати доручення вивчити це питання Мінсоцполітики спільно з Міністерством освіти та науки).

3. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів надіслати Мінсоцполітики, рекомендувавши вжити заходів щодо:

- узгодження Типового положення про центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів, затвердженого Положенням № 505, у частині віднесення до одержувачів реабілітаційних послуг дітей віком до двох років, які мають ризик отримати інвалідність, з Порядком № 80, згідно з яким підставою для їх отримання є інвалідність;

- вивчення питання встановлення для реабілітаційних центрів нормативу запасів продуктів харчування;

- удосконалення Порядку взаємодії в частині встановлення норм щодо обміну інформацією між Фондом і центрами професійної реабілітації;

- забезпечення професійного навчання інвалідів за професіями, що користуються попитом на ринку праці;

- удосконалення Нормативів чисельності працівників структурних підрозділів Державного комплексу соціальної реабілітації дітей-інвалідів, визначених наказом Мінсоцполітики від 25.04.2007 № 189, і Типових штатів;
 - встановлення уніфікованого підходу до реабілітаційних центрів в частині визначення умов оплати праці, розрахунку видатків на харчування;
 - забезпечення обґрунтованого планування з метою недопущення затвердження в кошторисах сум, не підтверджених розрахунками;
 - уточнення статусу установи комплексної реабілітації (центр «Віра, надія, любов») і визначення джерел її фінансування, що підпадають під ознаки фінансування установ такого типу, та статусу Донбаського центру в частині правомірності визнання його міжрегіональним центром;
 - приведення організаційних структур реабілітаційних центрів у відповідність з типовими положеннями, їх власними положеннями та фактичним станом справ;
 - розроблення порядку затвердження штатних розписів реабілітаційних центрів і залучення Фонду до процедури погодження штатних розписів реабілітаційних центрів і внесення змін до них;
 - встановлення контролю за використанням реабілітаційними центрами централізовано придбаного за бюджетні кошти реабілітаційного обладнання;
 - усунення виявлених порушень і недоліків та подальшого їх запобігання.
4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів надіслати Фонду, рекомендувавши вжити заходів щодо:
- забезпечення обґрунтованого планування з метою недопущення затвердження в кошторисах сум, не підтверджених розрахунками;
 - удосконалення показників звітності центрів професійної реабілітації;
 - залучення реабілітаційними центрами власних надходжень для здійснення видатків на їх функціонування, що не покриваються бюджетними коштами;
 - усунення виявлених порушень і недоліків та подальшого їх запобігання.

Додаток: на 1 арк.

Член Рахункової палати

М.Я. Шулежко

Схема надання реабілітаційних послуг реабілітаційними закладами системи Міністерства соціальної політики України інвалідам, дітям-інвалідам у 2015 році

